

K A R D A S

Mėnėsinis Mokslo ir Kritikos Žurnalas

No. 2 CHICAGŲ, ILL. VASARIO (FEBRUARY) 1919. METASVI.



“Kardo”

Apžvalga

PROKRUSTO LOVA.

Sakoma, kad senovėj. Prokrustas užklidusius keleivius guldavo į tam tikrą lovą. Jei pasirodydavo, kad keleivis neišsitenka lovoj, tai Prokrustas nukapodavo savo aukai kojas. Gi tame atvejoj, kuomet lova budavo perilga, Prokrustas “ištempdavo” keleivį, kad tuo būdu pripildžius lovą.

Tokias jau Prokrusto lovas bando įsitaisyti kaikurios mūsų partijos ir atskiri asmenys. Tos rusies žmonės įsikala sau į galvą keletą skambių frazų ir doktrinų ir mano, kad jose slepiasi visa “svieto mandrybė.” Kas nesutinka su jų siauru galvojimu arba ko jie nepajiegia suprasti — visa tai jie apšaukia blėdingu. Jie sutveria iškalno teoriją, o paskui bando ją apginti parinktais faktais. Tuos faktus, kurie priešiasi jų teorijai, jie arba neguoja arba apšaukia neteisinguais. Žodžiu sakant, jie kiekvieną nuomonę guldo į savo Prokrustinę lovą.

Prie tos rusies žmonių priklauso ir p. A. A. Karalius. Jis taipgi įsisteigė sau Prokrustinę lovą, ant kurios bando ištempti arba kapoti syetimas nuomones.

P-nui A. Karaliui nepatinka L. L. Federacija. Girdi, tai esanti blėdinga organizacija. “Laisyės” No. 3 jis rašo:

“Esu priešingas laisvamanybei štai iš kokio atžvilgio: kadangi laisvamanybė yra tam tikra visuomenės sriovė, kurios filosofija, principai ir taktika nesutinka su socialistų filosofija, principais ir taktika. Laisvamaniai protauja ideologiškai, arba buržuaziškai. Jie pamątoja tuomi, kad mintis arba idejos tvarko žmoniją. Tai buržuazinė didvyrių doktrina. Jie, nepaisydami socialistų aiškinimo, kad žmonių profaviimo stoviai pacina nuo tam tikrų materialų gyvenimo aplinkybių, mano, kad sugriaus tikėjimą, kada išvaikys velnius, dvasias ir užmuš dievą.”

Tikra tiesa: tam tikrose ekonominėse gyvenimo sąlygose mūsų “veikėjų” galvose gimsta ir tam tikros nesąmonės... Pas p. Karalių jų randasi daugiau negu reikia. Jėgu, iš vienos pusės, laisvamanių tarpe ir yra tokių naivių žmonių, kurie mano, kad mintis arba idejos tvarko žmoniją, — tai iš kitos pusės, būtų ytin pageidaujama, kad tų naivelių kritikai pasistengtų geriau sutvarkyti bent savo mintis. Dabartės jie kalbą dvidešimt minučių be sustojimo, o kada sakinyš užbaigtas ir taškas pastatytas, tai nebegalima jame surasti nė galvos nė uodegos. Taip viskas jame sumaišyta. Bet tai pusė bėdos.

Blogumas slepiasi apkaltinimuose, o ne jų apkaltinimų išreiškimo formoje. P-nas

Karalius kaltina mus tame, kad mes deda viso svarbumo centrą ant minčių ir idėjų. Girdi, "mintis tvarko žmoniją" — esanti mūsų doktrina. Tačiau, ačiū visiems gerbiejams, mes dar nepriejome prie tokios sąmonės. Jei kai-kurie laisvamųjų ir buvo ideologai, tai tas dar nereikia, joga mes privalome akiai juos sekti. Mes neturime laisvamųjų "popiežių," kuriuos skaitytume neklaidingais. Pirmas laisvamųjų principas — abejonė, Abejonė yra pirmas žingsnis prie pažinimo tiesos. Moksliską metodą yra vienintelė ir teisinga metoda. Ji turi reikalą su faktais. Tie, kurie pradeda nuo idėjų ir bando faktus pritaikinti prie jų, — nėra laisvamieji. Jie prieina prie savo išvedimų ne todėl, kad tie išvedimai neišvengiamai išteka iš faktų, bet todėl, kad jie iškalno norėjo prieiti prie tokių išvedimų.

Laisvamųjų tėmija, bando, darodinėja — ir nieko daugiau. Ji nepripažįsta jokių autoritetų — knygos autoriteto, bažnyčios, popiežiaus, filosofijos, mokslo. Mokslas ir-gi nėra autoritetas, bet tik įtekmė — nuolatinė asociacija faktų su protu. Mokslas ne komanduoja, ale darodinėja.

Tokia tai laisvamųjų esybė.

Mes jau sakėme ir dar kartą pakartojame — mes nepripažįstame tos doktrinos, jogei mintis vado žmoniją. O nepripažįstame todėl, kad faktai priešinasi tam daleidimui. Mes esame dialektiško materializmo pasekėjais, kuris sako, jogei ne žmonių sąmonė nuleidžia jų buvimą, o priešingai: žmonių buvimas nustato jų sąmonę. Ka nuomonę išreiškė Karolis Marksas.

Bet dialektiškas materializmas sako, kad viskas bėga, viskas mainosi, viskas naujinga savo laiku ir savo vietoj. Užtai žmonija visuomet pergyvena pereinamąjį laiką — ji stengiasi atsikratyti nuo atgyventusių savo amžių dalykų ir bando priimti naujus, kurie geriau atsako jos reikalavimams. Bet tas procesas eina išlėto. Susitveria naujos apystavos atsiranda ir naujų reikala-

K A R D A S

(SWORD)

Published every month by
Lithuanian Freethinkers' Federation of America
at 1413 N. Paulina Street, Chicago, Ill.

SUBSCRIPTION PER YEAR.

In the U. S. of N. A. \$1.00

In Canada and Europe \$1.25

Single copy 10c.

Mokslas, Literatūros ir Kritikos Žurnalas.

Laidžia

Lietuvių Laisvamųjų Federacija Amerikoje.
1443 N. Paulina Street, Chicago, Illinois.

PRENUMERATA METAMS:

Amerikoje \$1.00

Kanadoje ir Europoje \$1.25

Pavienis numeris 10c.

Entered as second class matter Nov. 16, 1918, at the Post Office at Chicago, Illinois, under the Act of March 3, 1879.

vimų. Pateikimui tų reikalavimų žmonės pradeda ką nors veikti. Tas veikimas išvysta pas juos naujus papročius. O pastarieji pamažėl keičia ir visą žmonių psichologiją.

Neprošali bus pastebėti ir sekama dalyką. Žmonių pirmine priklausoma nuo išvystymo materialijų gaminimo jiegi. Bet išvystę tą jiegi žmonės tapo jos vergais. Suprantamas daiktas, kad jie pasiliks vergais tol, kol jie supras, kokiū būdu tą jiegi juos pavergė.

"Kada nežinau — kirmėnas; kada žinau — dievas."

Vadinasi, visgi galiu gale dalyką susi-veda prie žinojimo. Naujai susitvėrusios aplinkybės nepermaino magiškos palkutės greitumu žmonių sąmonės. Faktas pasilieka, tas, kad sąmonė keičiasi lėčiau negu gyvenimo apystavos. Sakoma, kad Napoleono laikuose netoli nuo Paryžiaus gyvėnės žmogus, kuris absoliučiai nieko negirdėjęs apie Napoleoną ir jo žygius.



PALIUSAVIMO RASTAS.

Pati paduoda sargui raštą sulig kurio jos vyras privalo būti paliuosuotas. Jis liko sužeistas sukilime ir įmestas kalėjiman.

(Paveikslą piešė John Everett Millais)

Ir mūsų laikuose randasi pakankamai žmonių, kurie "negirdi" apie tuos perversmus, ką įvyksta pasaulyje.

Kartą vienas ultra-radikalas pasakė: "Žmonėms nėra reikalinga literatūra, poezija, muzika ir skulptūra, kol jie nepasiliuosuos. Geriau prisidėti vienu žodžiu prie žmonijos paluiosavimo, negu parašyti geriausį romaną... Pasauliui nėra reikalinga literatūra."

Bet mes esame to nuomonės, jogei be literatūros žmonės yra bebalčiai. Be romanų ir poezijos, dramatiškų veikalų, kritikos ir filosofijos pas žmones nebus nuojėgos plenuoti ir suprasti, nebus vaidentuvės. Ne-kultūringi žmonės gali nuversti despotišką valdžią, gali panaikinti nuosavybę, gali sukelti didžiulį triukšmą, — bet negali įvykinti tikros revoliucijos.

1817 m. Cabet įsteigė Icaria — "žemišką rojų." Jis pasiūlė darbininkams prisidėti prie jo. Bet susilaukė škančio atsakymo: "Mes neprisidėsime. Nors tie draugai, kurie mano prisidėti prie Cabet, gali būti, yra ir geri komunistai, bet jie visgi dar nėra pasiliuosavę nuo tų ydų ir prietarų, kuriais serga šiandieninė visuomenė. O vien tik prisidėjimo prie Icarijos procedūra nieku būdu nepaliuosuoja jų nuo tų nedateklių."

Neužtenka pakeisti įstaigas, — reikia priruošti ir žmones, kad jie mokėtų naudotis tomis įstaigomis. Sakysime, suteikti moterims balsavimo teises, bet tuo pačiu laiku neprileisti jų prie apšvietos, būtų tas pats, ką išleisti įstatymą, draudžiantį vyrams bučiuoti savo pačias šventadieniais.

Rimtieji socialistai tatau suprantą. Jie nemačo laisvamanybėje jokio pavojaus, o tik pagalbą. Tai savo rūšies pasidalinimas darbu. Tuo labiau, kad laisvamanybės tikslas nesusiveda prie velnių vaikymo — kaip bando įtikinti p. Karalius — ale prie skleidimo apšvietos tarpe žmonių.

Na, o jeigu p. Karalius Prokrustinėj lovoje neišsitenka ir apšvietimas, — tai mes

jau nekalti. Tuosyk mūsų keliai ištikrųjų skiriasi. Bet tai dar neraiškia, kad mes būtume priešingi socializmui. Matote, p. Karaliaus asmenyje socializmas turi nepergeriausį eksponentą. Kaip yra sakoma, p. Karaliaus pasaulėžvalga perstato saveimi nelegali sugyvenimą Markso teorijų su "karštagalių" teorijomis. Nuo Muellerchen jis paėmė terminologiją ir nekurias ekonomines teoremas, suprastas abstraktiškai ir todėl klaidingai. Nuo Vatterchen jis pavaldėjo utopišką atsinešimą link socialių reformų. Suprantama, nieko nuostabaus, jei mūsų "bakteriologijos gadynėj" p. Karalius užsikrėtė "dideliu karščiu." Kas nepaliečia "Klesinės kovos, — jis visa tai atmeta. Tuos, kurie bando paluiosuoti žmonių protus nuo prietarų ir burtų, jis apšaukia buržuazijos tarnais ir socializmo priešais! Gali būti, kad laisvamanybė, yra socializmo priešas, — bet ne to socializmo, kurio eksponentais buvo Karolis Marksas ir Engels, — ale to patologiškojo socializmo, kurį atstovauja p. Karalirs.

Chesteronas aprašo žmogų, kuris pasigriebęs kirvį ėmė bėginėti po mišką ir kapoti medžių šakas: jis norėjo, kad ant abiejų medžio pusių būtų vienodas skaičius šakų. Jei rasdavo, jogei ant vienos pusės yra daugiau šakų, — tai jis nukapodavo

Ne keisčiau elgiasi ir p. Karalius. Žinoma, mes jį negalime uždrausti daryti tą "exercice'ą." Vienok mes geistume, kad p. Karalius kitą kartą nekeltų iš numirusių Ingersolį ir kitus laisvamanių apaštalus, kad tuo būdu parodžius mūsų netaktiškumą. Ingersollis atsako už savo darbus, o nieš už savo. Mums taipgi būtų labai įdomu išgirsti, kur mūsų principai, filosofija ir taktika nesutinka su socializmu?

Prie pabaigos maloniai prašytume visų esamų ir busimų mūsų kritikų perskaiyti L. L. Federacijos Programą ir konstituciją. Iki šiol nė vienas nepasirūpiho to padaryti. Nieko todėl nuostabaus, kad jie kritikavo Ingersollio poziciją, o ne mūsų.

ROMUVOS ORDENAS.

“Amerikos Lietuvis rašo:

“Kad klerikalai vis drąsiau ir drąsiau pradeda šeiminkauti Amerikoje lietuvių viešame gyvenime, tai nėra šie tie niekam paslaptis. Jie tapo taip arogantiški, kad su kitomis partijomis kas kartą mažiau tėsiskaito ir visur ignoroja. Tautininkai mažai kur atsispirti tegali, kaip pasirodė New Yorko seime ir šiandieniniame politiniame gyvenime.”

Toliau išdėstoma priežastis to apsiškinimo. Esą klerikalai visur organizuojasi. Jie įsisteigė Romuvos Ordeną, apie kurį ir spiečia savo spėkas. To ordeno tikslas — visur pravesiti savo žmones. Ir gyvenimas parodė, jogei jie to atsiekė. Kada įvykdavo bendras tautininkų-klerikalų suvažiavimas, visur klerikalai imdavo viršų. Tautininkai turėdavo taip šokti, kaip grieždavo klerikalai.

Galop sakoma, kad “tautininkų dienraštis nematydamas galės tautininkams atsispirti jau pradėjo net “porazencų” teoriją, jei ji ir žutų, bet tik Lietuvos laisvės.”

Bet tikrenybėje tautininkų dienraštis ne tiek vadovaujasi “porazencų” teorija, kiek savo nenuoseklumu. Jis nori įtikti ir “musiškiams” ir “jusiškiams.” Nori atstovauti tautininkų reikalus, bet tuo pačiu laiku nori “geruoju” sugyventi su klerikalais. Nieko todėl nuastabaus, kad tos rūšies žmonės kaip greita išėjo iš kiemo, taip greit pameta kelią. O paskui ten joja, kur šunys joja — vadovaudamiesi išimtinai savo jausmais.

Norint atsispirti prieš klerikalus, reikia vienyti visas progresyvės spėkas daiktan. Su jais bendrų reikalų negalima turėti. Klerikalai pastaruoju laiku išgalėjo todėl, kad jie susitelkė kruvon. Tuo tarpu progresivyskoji visuomenės dalis skaldėsi į frakcijų-frakcijėles. Mes tenkinomės tuo, kad rodėme vienas į kitą su pirštu: “Mes

tik geri, o jūs visi — niekai.” Žodžiu sakant, mes dirbome vėžio, lydekų ir gulbės darbą, kurie susitarė vežti vežimą, bet kiekvienas jų tempė tą vežimą į priešingą pusę. Rezultate vežimas pasiliko ant vietos, nors spėkos ir daug buvo išieškota.

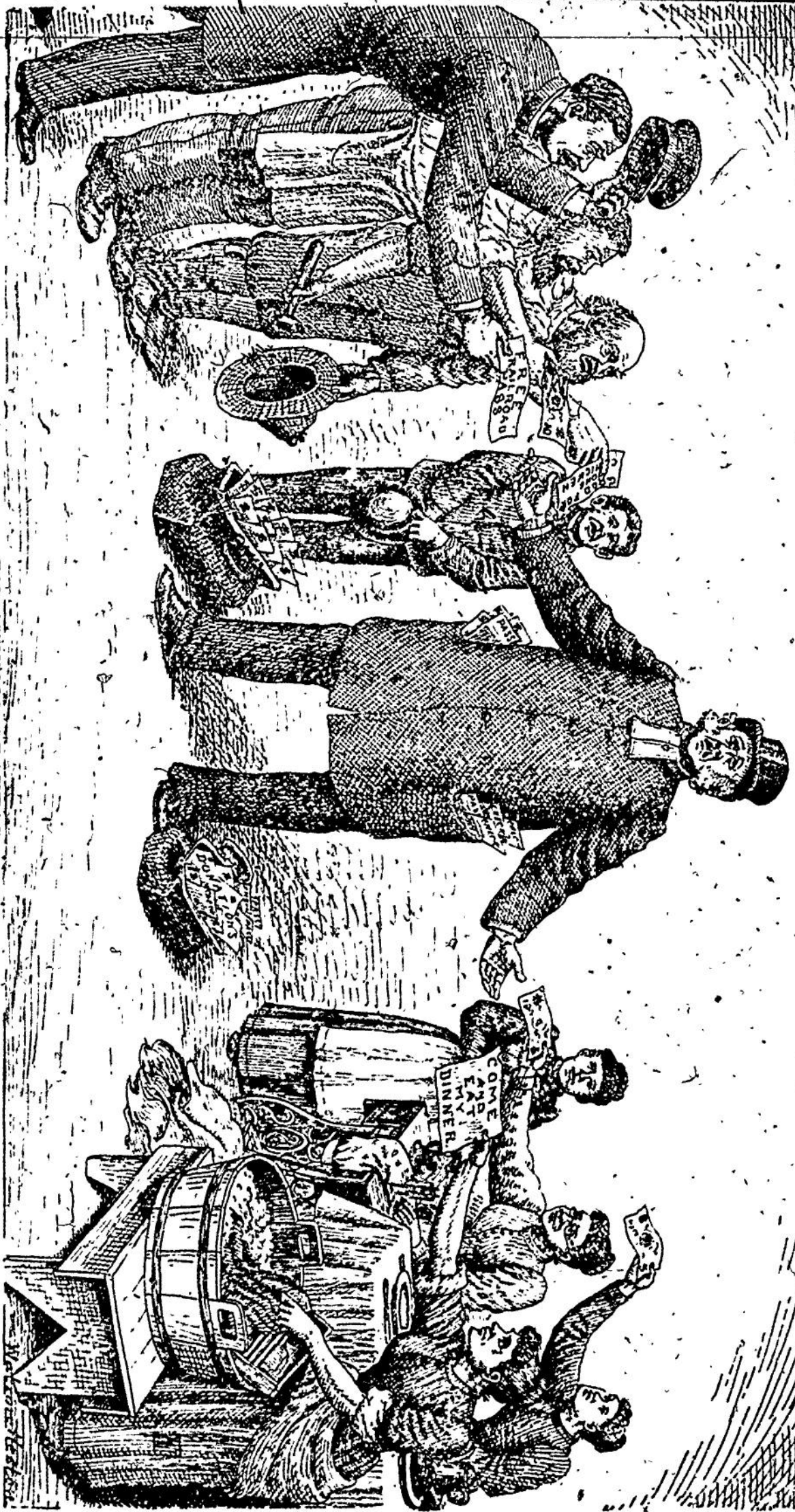
DARVINIZMAS.

Darvino mokslas, kuris nešioja Darvinizmo vardą, padarė tikrą revoliuciją moksle. Nėra beveik tos mokslo šakos, kur nebūtų jaučiamas jo įtaka. Todėl kiekvienam apsišvietusiam žmogui yra ytin svarbu susipažinti su tos teorijos esybe. Tuo tikslu mes nutarėme spausdinti “Karde” raštykus debatus apie Darvinizmą. Šiame numeryje tęps — “Charles Darvinas: jo gyvenimas ir jo darbai.” Skaitytojai turės progos susipažinti su tuo žmogumi, kuris tiek daug nuveikė mokslo srityje. Gi sekančiame numeryje tęps pirmas debatų serijos straipsnis antgalviu — “Kas tai yra Darvinizmas.”



Šventoji Lietuvių Mokykla.

LET WIDOWS WEEP AND ORPHANS WAIL, LOCK UP THE BEGGAR IN A CELL.
LET WORKERS STARVE, BUT NEVER FAIL TO PAY THE PIOUS PARSON WELL.
FEED THESE LAZY DRONES OF PIETY, THE HOLY LAR-DOGS OF SOCIETY!



DYASISKUOS GRAFTAS.

CHARLES DARVINAS

Jo gyvimo ir jo darbai.



CHARLES DARVINAS:

Dr. Charles Darvinas gimė vasar. 12 d., 1809. Tai istoriškai metai. Bėgiu jų gimė Lincolnas, Tennysonas, Chopinas, Mendelssohnas ir Gladstone. Visi jie jau mirė. Vienok jų darbai ir idėjos gyvena tarp mūsų. Ir tais turtais kiekvienas mūsų gali naudotis.

Darvino gyvenimas tarnauja geriausių pavyzdžių nuolatinio vystymosi charakterio. Kudikystėje jame nieko nebuvo nepaprasto. Tai buvo gan aprūpėjuotas kudiškis. Ir niekas negalėjo manyti, kad iš jo kada-nors išeis įžymiausias devyniolikto

šimtmečio mokslininkas. Apie savo jaunystės metus jis rašo:

„Aš manau, kad mano mokytojai ir tėvas skaitė mane negabiliu vaiku su intelektu (protu) žemiau vidutiniško. Kartą tėvas tarė man: „Tu niekam kitam netinki, kaip tik šaudymui, žaidymui su šunimis ir žiurkių gaudymui. Tuo būdu tu ne tik pats savyje žemini, bet darai gėdą ir visai mūsų šeimynai.“ Vienok mano tėvas, — kuris buvo geriausias žmogus koki kada nors man teko suėiti, ir kurio atmintis man yra visuomet brangi. — matomai buvo supykęs, kada jis ištarė tuos žodžius.“

Tie Darvino prisipažinimai turi daug svarbos. Jie parodo, kaip sunku kartais yra spręsti apie žmogaus ateitį, vadovaujantis jo jaunystės metais.

Darvinas nemėgo mokyklos. Jis negalėjo susigyventi su taja mintimi, kad jam reikia mokytis to, kas jį visai neinteresuoja. O tuolaikinių mokyklų programas buvo nepaprastai blogos. Dalykai išguldomi sausai. Štai ką rašo Darvinas apie Edinburg'ą, kur tėvas pasiuntė jį mokytis medicinos:

„Edinburghe buvo vartojama perdėm lekcijinė sistema. Lekcijos, išimant Hope'o chemijos lekcijas, buvo nepaprastai sausas. Dr. Duncano Materia Medica lekcijos, kurias įvykdavo 8 val. ryto, tiesiog purto mane vien tik atsiminus apie tuos žiemos rylius. Dr. — patiekdavo tokias jau sausas lekcijas iš anatomijos, kokių jis buvo pats. Antrą metą aš laukiau N'o geologijos ir zoologijos lekcijas. Jos buvo stačios pasibaisėtinos. Jos padarė į mane tokį įspūdį, jog aš nutariau per visą savo gyvenimą daugiau nebeskaityti nė vienos knygos iš geologijos srities ir neužsiimti mokslu.“

Ir tālīn:

"Tas ponas buvo dar sausesnis negu jo knygos. Man nuostabu darosi, kad aš dar neigīta antipatījos līnķ visu mokslu."

Taip dalykams stovint, Darvīnas uzreīskē tēvui, jōgei medicīnos skyriū, jis negalēsīas darīt. Girdi, tā profesija netraukia jo. Tuosyk tēvas pasiuntē jī i Cambridge, kur jis īšbuvo trīs metus. Apie tā laika jis rašo:

"Tie trīs metai, kuriuos aš praleīdau Cambridge, nīko nandīngō man nesuleīkē. Aš bandīdīu studījuoti matematikā. Vasarā, 1828 m., aš īst nūsisamdīdīu privātīskā mokytojā (labai aprūbežīnotā žmogū) ir nūvykau i Barmouthā. Mokyts man nesīskē. Darbas atrodē atstumīančīu svarbiausia todēl, kad aš negālējau matyti jōkīos reīkāmēs algebrōs formulose. Tik īs pagarbōs līnķ klasīkū, aš lankīau privēstīnas kolegījos lēkeījas, bet tas lankīmas buvo bēvčīk nominalis."

Bet nēra to blogo, kas netalpīnītū savij kačīf krīslēlī gero. Cambridge Darvīnas sūējo su profesoriū Henslow. Ir Darvīnas greītu laīkū buvo žīnomas, kaīp "žmogus, kauris vaīksējojo su Henslow." Henslow mokīno botanīkā. Jis tankīai su savo mokīnīais darydavo ekskursījas ī laukus ir mīskus. Čīa jis skaītydavo savo lēkēījas. Tātāt ļabai patīko Darvīnui. Ir nōrs jis nesīmokīno botanīkos, bet visomet stengēsī dalyvauti ekskursījose. Pamatēl pas jī pradējo vystītīs prīgīmtīnīko charakterīstīkos: nepaprastas akyļumas. Darvīno sēsērs, kīurīos uzstōjo jam motīnā (pēstarojī mīrē, kada jam buvo tīk 8 m.) tīkējo, kad īs jō īsēis dīdēlīs žmogus. O tātai akstīno jī dīrbti.

"Asmēnīskai, aš netūrējau dīdēlēs ambīcījos, bet, lūdāmas mokykloj, aš jaučīau, kad aš furīu dīrbti, jei nē dēl ko nōrs kīto, tāi bēnī todēl, kad nepvīylus sēsērū jū lāķīkīmuose."

Ir Darvīnas, negabūsīs Darvīnas, sunkīai dīrba. Vīenatvēj. Mokīnāsī to, kas

jī labīausīa tīradīka.

Tēvas ir sēsērs tīkējo, kad Darvīnas prīms dvāsīskā stōnā. Armījā jō netraukē, ir jīems rōdēsī, kad tokīame amžīnū vīenīntēlīs dalykas, jam ir līko daryti. Jarnauti bažnyčīat. Nē todēl, kad pas jī butū buvēs patraukīmas līnķ religījos — tōli nuo to — bet jūk reīkā — kas nōrs daryti. Iki to laīko Darvīnas mokīnōsī prīpuolamai visako pō bīskj. Jis studījavō gamtā, medžīojō. Bet, pasak Herbert Spencerō, gerai šaudyti yā nēblogas dalykas, vīenok pērdaug gerai šaudyti yā ženkļas bergždīlī pralcīstōs jaunystēs. Tēvas pradējo bījōtīs, kad jō sūnūs nēlīktū pāprastū sportsmēnū. Ir jis ēmē ragīnti, kad Darvīnas stotū i dvāsīskā mokyklā. Darvīnui ir-gī īkīrējo medžīoklē. Jīs vis labīau ir labīau pradējo īnteresuotīs botanīka ir geologīja. Rīnķo visokļus augmēnīs ir suakmēnējūsīas līckanas. Bet prakītko tēvo akyse tokīs užsīēmīmas mažai kuo skyrēsī nuo medžīoklē: nīkō naudīngō jame. Ir tēvas spyrē Darvīnā kuogreīčīausīa užsīīmītī prakītkū darbu.

Darvīnas surasdavo visokīū prīežaščīū, kad atīdējus mokyklā. Ant laīmēs, tamē kritīskamē momēntē Darvīnas gavo īs profesoriāus Henslow lāīškā. Profesoriūs prancē, kad valdžia sīuncīa mokslīskā ekspedīcījā. Ekspedīcījos tīkslas padaryti Pīetīnēs Amerīkos, Austrālījos, Patagonījos ir kītū kraštū plenus. Tōj ekspedīcījoj esantī vīetā līpusanōrīuī prīgīmtīnīkui. Visas užlaīkīmas dyķai, bet draubūzīs ir īnstrumentūs prīvalas īsīgytī pats līpusnōrīs.

Tas prancēsmās ļabai sujūdīno Darvīnā. Jīs tuōj nūbēgo pas tēvā. Tēvas nīko gero nematē lājme plene. Esā valdžia norīntī surastī ant tīck kvailā jaunūōlī, kurīs dīrbys jai kēlīs metūs už dyķā. Darvīnas spyrēsī — jīs norējo važīnotī! Jīs prīrōdīnējo, kad užlaīkīmas ant laīvo tēvui atsīeis pīgīnu. "Tū sakai, kad aš tau prīdāriau daug īslāidū. Bet reīkā butī ļabai

gudriu, kad praleisti pinigus ant laivo."

"Bet žmonės sako, kad tu esąs labai gudrus," - atbrėžė tėvas.

Vakare Darvinas vėl lindo su savo planais prie tėvo. Tėvas neteko kantrybės.

"Surask bent vieną protingą žmogų, kuris užgirtų tavo planą, ir aš sutinku tavę leisti."

Sekamą rytą Darvinas nuvyko pas profesorių Henslow. Henslow užgėrė savo buvusio studento planus. Bet abu gerai žinojo, kad tėvas nenorės pripažinti profesorių protingų. Tuosyk Darvinas nutarė pamatyti savo dėdę, Josiah Wedgwoodą. Ten jis turėjo gerą advokatą savo giminaitės, Enimės, asmenyje.

Po pietų jiedu pradėjo kalbinti dėdę. Esą Darvinas visvien neturįs patraukimo prie dvasiško stono. Q. nuod išrišiuo to klausimo priklausys jo viso gyvenimo laimė arba nelaimė. Tą kelionę lemia jam puikią ateitį - jis pasidarys dideliu žmogum, mokslininku.

Dėdė išpradžių nusijuokė. Bet tolimiesni argumentai įtikino jį. Jis sutiko paremti Darviną. Reikia žinoti, Wedgwoodą Dr. Darvinas labai gerbė. Pasidėkojant jam, jis sutiko leisti savo sūnų.

Ir Darvinas pastoj ant laivo "Beagle," kaip liuosnoris prigimtininkas.

II.

Laivo "Beagle" kapitonas, Fitz Roy, iš pradžių pamėgo Darviną. Paskui jis surado pas jauną prigimtininką keletą nedidelių. Esą jo nosis esanti per daug didelė, svarumas neatsakąs augstumui. Kitais atžymiais jis geras. Bet juo toliau, tuo labiau kapitonas ėmė gerbti Darviną. Jiedu tankiai susidavo, kalbėdavos.

Laivas "Beagle" apleido Angliją gruodžio 27 d., 1831 m. Ir tik praėjus keturiems mėnesių, Darvinas vėl sugrįžo į tėvynę.

Ta kelionė ant visados nulėmė Darvino užsiėmimą.

Kapitonas Fitz-Roy buvo 23 metų am-



žiaus. Tai buvo nepaprasto gabumo žmogus: matematikas, geografąs, braižininkas ir navigatorius. Portsmoutho Navigacijos mokykla jis užbaigė su auksiniu medaliu. Paskui daug važinėjo, daug mokinosi.

Nieko nuostabaus, jei valdžia paskyrė tą jaunuolį ekspedicijos galva. Jo priežiu- roj buvo 2 daktarų, 2 oficerų ir 40 rinkti- nių žmonių.

Ekspedicija turėjo tęstis du metus. Bet valdžia įsakė: "Padaryk tinkamą darbą, ne- žiurint to, kiek laiko, tatau užimtų."

Kapitonas Fitz-Roy įsakė tam dar- bui. Jis žinojo, ką sažiuoti ir ką veikti. Jis turėjo išmieruoti tam tikras vietas ir padaryti planus. Tie planai turėjo būti va- dovu kitiems jurininkams.

Ir neveizint to, Fitz-Roy dabarės yra

žinomas labiausia ne dėl savo darbų, o todėl, kad sykiu su juo plaukė liuosnoris prigimtininkas.

Pirmą negut laivas išplaukė, kapitonas supiešė Darvinui jureivių gyvenimą. Esą tai ne pasismaginimo ekskursija — jokių pasilinksminimų, nė vypo, nė kortų. "Tamsa turėsi dirbti savo darbą vienas," — pridūrė kapitonas, — "aš visuomet būsiu užimtas savo reikalais."

Bet Darvinas delei to nenusiminė. Jis dar labiau pamėgo kapitoną, kaipo rimtą žmogų ir žinantį savo dalyką.

Gyvenimas ant laivo yra savo rūšies kalinio gyvenimas. Jis suteikia laisvę — laisvę nuo trukdymo.

Greitu laiku Darvinas pamėgo savo sąkeliųivius. Kiekvienas jų žinojo savo darbą ir skaitė jį nepaprastai svarbiu.

Kapitono pagalbininkas Wickham prižiūrėjo tvarką. Darvino tinklai ir sugauti vabaliukai erzino jį. Įtužęs kartą jis pasakė:

"Jei aš bučiau kapitonu, tai aš išmesčiau tamsą iš laivo sykiu su tamsos tinklais ir vabalais."

Jr Darvinas dėdą sekamą pastabą savo žurnale: "Wickhamas yra puikiausias žmogus!"

Laivo disciplina ir sistema išvystė Darvine tas reikiamas ypatybės, kurios padarė jį įžymiausiu mokslininku devyniolikto šimtmečio.

Kiekvienas gyvūnas interesavo Darviną. Jis gaudė visokios rūšies vabalus ir muses ir studijavo juos. Ant laivo jį praminė "musių gaudytoju."

Kada išlipdavo ant sausžemio, kapitonas paskirdavo Darvinui pagalbininką. Pagalbininkas turėdavo nešti surinktus gyvūnus. Metams prabėgus Darvino "pagalbininkas" liko gubernatorium ir labai tankiai gyvėsi, kad jis taipgi prisidėjęs prie Darvino teorijos išvystymo.

Kada iškilė audra, Darvinas sirgėdavo Wickhamą labai džiugindavo. Bet

"mūsų gaudytojas" visuomet pasiūkėdavo ramus. Jureiviai murmėdavo ant blogo oro, o jis kantriai pernešdavo viską.

Tokiū tai būdu slinko dienos.

Kada tik laivas nepristodavo prie krasto. Darvinas surinkdavo daug naujų gyvūnų. Jureivis visuomet lydėdavo jį. Darvinas paskui sužinojo, jogei jureivio priefermė yra ne tiek nešti surinktus gyvūnus, kiek apsaugoti "musių gaudytoją" nuo galimos nelaimės.

Fitz-Roy paviršutiniai interesavosi prigimties mokslais. Jį labiau traukė matematiką ir matavimas. Bet Darviną jis gerbė. Nebuvo to žmogaus ant laivo, su kuriuo kapitonas laike tos ilgos kelionės nebūtų susipykęs. Tarp jų ir Dravino kartą irgi kilo nesusipratimas. Kapitonas išreiškė tą nuomonę, jogei negrams geriau patinka būti vergystėj negut liuosais. Esą kada jis, savininkui esant, užklauskė kelių negrų, ar jie nori laisvės, — kiekvienas užklaustųjų atsakė, kad ne. Darvinas pastebėjo, jogei vergo atsakymas neturįs daug reikšmės, jeigu ten pat esti jo savininkas. Fitz-Roy užsigavo ir iškoliojo Darviną. Paskui atsiprašė. Gi kuomet reikėjo skirtis su Darvinu, — kapitonas su ašaromis akyse apkabino jį ir pranašaujančiai tarė:

"Galimas daiktas, kad laivo "Beagle" kelionė bus labiau žinoma žmonėms delei tamsos dalyvavimo joje, o ne mano darbų. Aš tikiu, kad taip bus!"

Darvinas norėjo ką-tai atsakyti, bet jo susijudėjimas buvo taip didelis, jogei žodžių neatsirado. Jis tylėdamas paspaudė kapitoniui ranką ir atsivėikino.

III.

Bevažinėdamas laivu "Beagle," Darvinas surinko daug medžiagos. Pas jį stauginė mirtis, jogei visi gyvūnai yra giminingi tarp savęs, išsiryttulavę vieni iš kitų. Tame klausime jis pradėjo susiraišinėti su tų dienų mokslininkais, profesoriais. Bet pastarieji neatkreipė daug domos į Darvino išvadžiojimus. Tuosyk Darvinas įvai-



Bažnyčia piniguose, o ne pasiaukavime.

riuose susirinkimuose ģmē skaityti lekcijas. Nekurie užsiinteresavo jaunu žmogum. Darvinas vienam užinteresuotų norėjo pavesti savo medžiagą ir užrašus. Pastarasis atsisakė. Esą idejos — tai vaikai. Užauginti jas privalo tėvai — tų idejų at-radėjai. Darvinas nusimihė, bet tas žmogus prižadėjo pagelbėti jam. Ačiu jo pro-tekcijai valdžia paskyrė Darvinui 1,000 sva-ry. Darvinas turėjo priruošti raportą iš savo kelionės.

Ir Darvinas linksmi ir energingai grie- bėsi darbo. Jis apsigyveno Londone. Gy- veno nuošaliai, vienas, Jam stokavo fiziškų ypatybių ir vikrumo, kad turėjus pasiskimą draugijoje. Kartą jis aplankė dėdę, Josiah Wedgwoodą. Ir buvo sutarta, kad po mėnesio Darvinas apsives su Emma Wedgwood.

Pasakyta — padaryta. Vienas biogra- fų sako, kad Darvinas apsivedė su Emma tik todėl, jogei nežinojo kitos moters, kuri tekėtų už jo. Bet kaip ten nebutų, pačios ypatoj Darvinas atrado geriausį draugą ir padėjėją.

Nelengvas darbas pačiai buti savo vy- ro draugu. Tuo labiau, kad jinai interesa- vosi kitoniškais dalykais. Bet dviem de- šimtini metų prabėgus po apsivedimo Dar- vinas savo draugui šitaip rašo:

“Galimas daiktas, kaip jūs sakote — aš daug nuveikiau. Bet tai liko padaryta tik ačiu mano pačios pasišventimui. Jinai, at- sisakydama nuo savo asmeniškų reikalų, stengėsi visokiais budais sutvarkyti mano gyvenimą taip, kad aš surasčiau kuodau- giausią smagumo. Jinai buvo mano ge- riausiu padėjėju, įkvėpėju. Kartais aš pra- dėdavau nebeapsitikiėti šavim, bet jinai nie- kuomet nenustodavo vilties. Tik dvi va- landi aš galėjau dirbti dienoj. Tos valan- dos buvo šventomis jai. Ji prižiūrėdavo mane, kaip motina, kad prižiūri vaiką. Be jos aš bučiau būvęs bejėgių.”

1842 m. Darvinas persikėlė gyventi į sodžių Down, dvidešimtis mylių nuo Lon-

dono. Apie linkėj nebuvo apšviestūnų. Su paprastais žmonėmis jis draugavo. Visi jį gerbė. Net dvasiškis kartą pasakė:

“P-as Darvinas pažįsta botaniką gėriau, negut bile vienas žmogus Anglijoj. Man nesmagu tik, kad jis retai teatsilanko į baž- nyčią. O šiaip jis yra puikiausias kamynas ir pavyzdingas pilietis.”

Darvinas su savo kaimynais tankiai kalbėdavo apie įvairius augmenis. Nickam jis neužmezdavo savo nuomonių ir hypotė- zų. Nė vieno nepašiepavo. Kiekvieną iš- klausydavo ramiai. Ir nė vienas kaimynų nemanė, kad sykiu su jais gyvena žmogus, kuris pagarsės visam pasaulyj. Nemanė to ir pats Darvinas.

Pamažėl Darvino vardas pradėjo dary- tis populiarišku Londono mokslininkų tar- pe. Juo pradėjo interesuotis. Matydamas laimę, tėvas pasiryžo pagelbėti medžiagiš- kai savo sunui. O kada jis mirė, Darvinas paveldėjo jo turtą.

Dabar jis galėjo gyventi neprigulmin- gai. Jo šeimyna susidėjo iš pačios ir sep- tynių vaikų. Jis buvo draugu ir mokytoju savo vaikams. Dvi valandi jis pašvėsdavo mokslui, o likusią dieną dalį praleisdavo su vaikais. Kada jis dirbo, niekas nedrįso jo kliudyti. Tas laikas buvo šventas. Kar- tą Darvino duktė užmūrė tėvo kambarį žirkles. Jai prireikė jų. Tėvas tuo laiku dirbo. Ji nusprendė pasiimti žirkles. Nu- simovė čeverykus ir ant pirštų galų įėjo kambarin. Tėvas dirbo prie mikroskopo. Jis pastebėjo ją. Nė žodžio neištarė, o tik priėjo ir pabučiavo. Nuo to laiko duktė niekuomet nebeidavo tėvo kambarin, kada jis dirbo.

Ant kiek tas laikas buvo šventai už- laikomas šeimynoj — parodo tas faktas, kad kartą jo šešių metų supus, Francis, (vė- liau pagarsėjęs geologas ir matematikas) pravėrė duris ir pasijulė pinigą, kad jis ci- tų į sodą pažaisiti su juo.

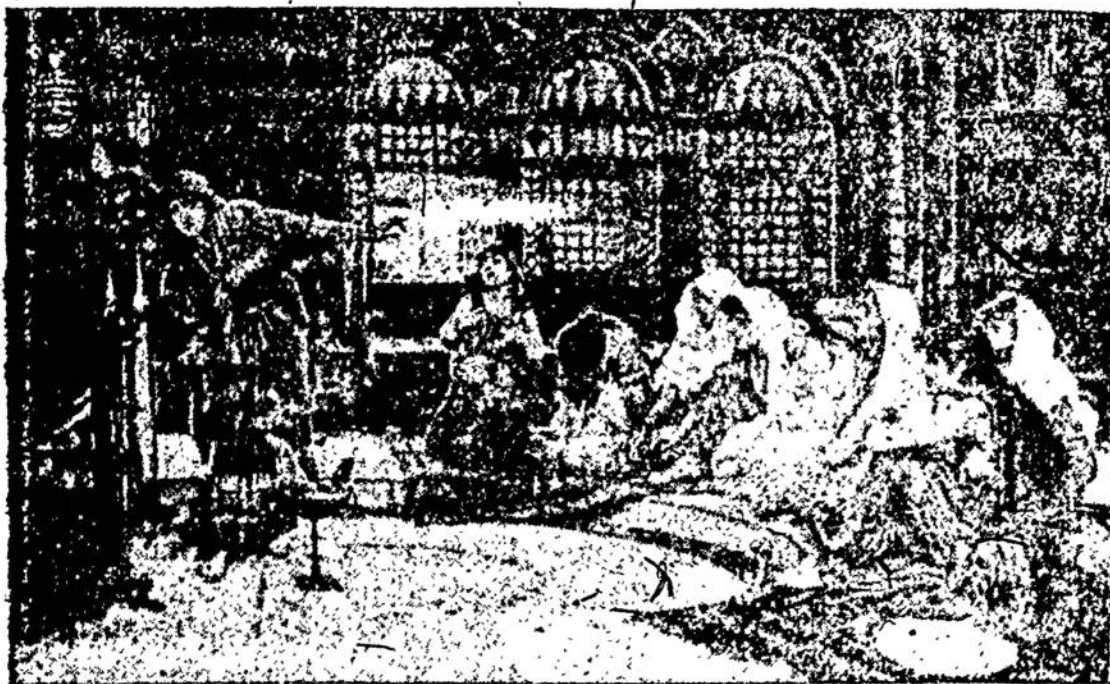
Kelis metus Darvinas tarnavo, kaipo sodžiaus teisėjas. Jis jokiu būdu negalė-

davo, bausti žmonių ir stengdavos juos išteisinti. Kartą advokatas užsispyrė, kad apkaltintasai būtų turįs būti nubraistas. Esą to įstatymai reikalauja. Darvinas atsakė:

“Bet jūsų įstatymai liko parašyti šimtas metų atgal.”

gais, kuriuos pats užmokėjo, vietoj pasiuntus jį šešioms mėnesiams kalėjimui. Jis tankiai sakydavo: “Mes negalime bausti žmonių už padarymą to, ką jie turi daryti. Budami jų apystovose, galimas daiktas, mes taip jau darytume.”

Jis nubaudė kaltinamąjį penkiais šil-



IV.

Kartą ano pasaulio atstovas užsipoilė ant John Bright'o. Kam, girdi, netiki į busimą gyvenimą? Pastarasis nusigrįžo į draugus ir sarkastiškai pasakė:

“Mane tiesiog stebina, kiek daug tas ponas žino apie busimą gyvenimą ir kiek mažai jis nežino apie dabartinį.”

Didžiausi žmonių labdariai buvo niekinami ir koneveikiami dvasiškijos. Tie žmonės, ant kurių paminklo dedama paratšas “dvasios milžinai,” savo dienosė buvo skaitomi niekadėjais ir ešelais.

Draugijoje, kur viršenybė priklauso dvasiškijai, — mokslininkas, artistas, išradėjas ir genijus yra skaitomas žmonių priešu. Dvasiškiai “viską” žino, teisingiau pasakius, nūduoda, kad žino. Jie buvo skaitomi doros ir proto globėjais, dušių gany-

tojas. Senovėj netikėti jiems reikė nu-mirti ant žemės, o po mirties keliauti pra-garą.

Kol dvasiškija turėjo galią, mokslui nebuvo vietos. Kalėjimai buvo pabudavo-ti tiems, kurie netikėjo į prietarus. Prie kiekvieno klostoriaus, kiekvienoj vyskupi-joj radosi urvai, kur buvo kančiamai tie, kurie drįso vesti natūralų gyvenimą, kalbė-ti tai, ką skaitė teisingu.

Mokslas yra tiesos jieskojimas, o te-ologija — žmonių minties rėlėžiai.

Nieko dvasiškija taip neapkenčė, kaip laisvės. Drąsaus, linksmo, savim pasiti-kinčio žmogaus, dvasiškija bijojos ir neap-kenčė. Jie skelbė, kad žmogus yra men-kas vabalas, kirmėnas. Drąsa, neprigul-mingas mastymas buvo skaitomas herezija. Dvasiškija stengėsi auklėti žmones vergis-

koj dvasioj. Tuo tikslu jie užgriebė mokyklas į savo rankas. Tik po sunkios kovos jas teko paliuošuoti iš jų globos.

Andrew, D. White savo knygoj "The Warfare of Science and Religion" puikiai nupiešė tą kovą, kuri bepaliuovos eina tarp mokslo ir religijos. Teologija neužleido mokslui nė vieno žingsnio, be kovos. Išmūsta iš vienu pozicijų, ji užimdavo kitas.

Darvinas ypatingai pagarsėjo savo dviem knygom — "The Origin of Species" ir "The Descent of Man." Tečiau prieš pasirodymą tų knygų jis jau buvo išleidęs keletą svarbių veikalų.

Lapkričio 24 d., 1859 m. išėjo pirma laida "The Origin of Species" (Veislių Paėjimas). Knygų leidėjas, Murray, išpradžių nenorėjo spausdinti to veikalo. Bijojo, kad nebutų nuostolio. Esą vargiai kas norės skaityti tą knygą. Bet kokis buvo didelis jo nusistebėjimas, kuomet pirma laida, susidedanti iš 1,200 knygų, liko išpirkta į vieną dieną.

Teologija, remdamos Biblija, tvirtino, jogei visa žmonija pacina nuo Adomo ir Ievos. Girdi gyvūnai nesikeičia. Aristotelis, gyvenusis tris šimtus metų prieš Kristų, manė, jogei gyvūnų veislės keičiasi. Jiš nurodinėjo į tai, kad skirtingos apy-stovos gali išvystyti skirtingas veisles. Bet su taja nuomone teologija nesiskaitė. Kur tau! Juk Aristotelis buvo pagonis! Krikščioniškose mokyklose buvo mokinama, kad pasaulis liko sutvėrtas į šešias dienas. Diena susidėjusi iš 24 valandų. Ir tai įvyko keturi tukstančiai metų prieš Kristų, gegužės 10 dienoj... Tie, kurie netikėjo toms pasakoms, buvo skaitomi nedorais žmonėmis ir iki devyniolikto šimtmečio jų net gyyastis buvo pavojus. Tiesa, Dr. Erasmus Darvinas, Charles'o bočius, jau daro-dinėjo veislių išsirytyliavimą. Bet jo raštai buvo per daug poetiški ir todėl niekas neatkreipė domos. Kas kita su Charles Darvino raštais. Juose buvo surinkta fak-

tai, grynai faktai ir nieko daugiau. Visa tai buvo nauja, patraukiamą. O žmonės, pasak graikų, mėgsta — arba pasakoti ką nors naują arba girdėti ką nors naują.

Andrew D. White, sako, kad išleidi-mas Darvino "The Origin of Species" bu-vo lyginai tas pats, ką arimas skruzdyno. Teologai staigu pabudo. Jų ramumas li-ko sudramstas. Iki to laiko jų autorite-tas buvo nepajudinamas. Dabar jis ėmė svyruoti. Ir pasipylė pamazgos ant Darvino galvos. Tukstančiai visokių lapelių, pamfletų, brošiūrų ir paškvilių liko išlei-sta, kad sumušus Darvino teoriją, kuri tvir-tina, jogei "žmogus išsirytyliavo iš beždžio-nės. Daugiausia rašė tie, kurie visai neskaĩ-nės." Daugiausia rašė tie, kurie visai neskaĩ-gė suprasti, kaip galėjo žmogus išsiryty-liuoti iš semesnių gyvūnų.

Neprošali bus pasakyti, kad niekur Darvinas nesako, jog žmogus išsirytyliavo iš beždžionės, Tečiau jis mano, jogei daug, daug šimtų tukstančių metų atgal žmogus ir beždžionė turėjo bendrus pratė-vius, kurie nebuvo panašūs nei į vieną nei į kitą.

Wilberforce, Oxfordo vyskupas, išstātė prieš Darviną sekamus apkaltinimus: esą jis aprubežiuojas Dievo galybę, nieki-nas gamtą ir nesutinkas su biblija. Viena-me Anglijos mokslininkų susirinkime, kur Darvinas nedalyvavo, vyskupas pakartojo tuos savo apkaltinimus ir atsigrįžęs į pas-kilbusį mokslininką, Thomas H. Huxley, paklausė jo: "Ar jūs ištikrųjų išsivystėtės beždžionės, ir jei taip, tai kieno pratėviiai buvo beždžionėmis — mitinos ar tėvo."

Huxley tylėjo. Jiš nenorėjo atsakinėti į tas nesąmones. Bet publika ėmė nerimau-ti. Ji norėjo, kad mokslininkas atsakytų. Tuosyk Huxley išlėto pasikėlė. Užviešpa-tavo tylą. Pasigirdo ramūs, bet tvirtas balsas:

"Aš tvirtinu ir pakartoju, kad žmogus neturi mažiausios priežasties gėdytis, jei jo bočius buvo beždžionė. Bet aš rausčiau

iš gėdos atsimindamas tokį pratėvį-žmogų, kuris apdovanotas turtingu, bet nepastoviu intelektu, nepasitenkindamas veikimu savo specialėj šakoj, imasi rišti moksliskus klausinius, apie kuriuos jis neturi mažiausio supratimo. Taip, aš gėdyčiaus tokio žmogaus, kuris, vietoj faktų, panaudoja iškaltumą ir betikslę retoriką, kad tuo būdu nukreipus klausytojų dėmesį nuo tikrojo dalykų stovio. Tokiam žmogui rupi supainioti dalykus, apeliuojant į religiskus prielarus."

Susirinkusieji paprašė kapitono Fitz-Roy tarti savo žodį. Dabar jis jau buvo admirolų. Ir jam, kaip ir visiems valdininkams, rūpėjo palaikyti religiją. Jis tarė:

"Ant laivo "Beagle" aš tankiai bardavau Darviną už netikėjimą į Genesiso pirmą skyrių."

Bet Huxley's atsakymas buvo tuo šuviu, kurį išgirdo visas pasaulis. Kaip-gi! Jis įžeidė bažnyčią, išniekino Bibliją. Pats

Darvinas tylėjo. Jis nustojo lankes susirinkimus, kad tuo būdu išvengus bereikalingų ginčų.

Tuo tarpu visos tikėjimiškos sektojos ėmė telktis kruvon, kad užgniaužtų naują judėjimą. Kardinolas Mannig suorganizavo draugiją, kurios tikslas buvo "kovoti su nauju, taip vadinamu, mokštu, kuris skelbia, kad nėra Dievo ir kad Adomas buvo beždžionė."

Protestonai, katalikai ir žydai sujudo. O Darvinas ramiai pasakė: "Jei manò knygos neišlaikys atakų, neturės pakankamai faktų, jos turės žūti."

Amerikoj dėjosi tokių pat dalykų. Čia aršiausiu anti-Darvinistu buvo dvasiškis De Witt Talmage. Per dešimtis metų jis nepasakė nė vieno pamokslo, kad neišnickenus Darvino. Žymus katalikų rašytojas, Dr. Const. James, išleido knygą antgalviu — "Darwinism, or the Man-Ape." Kopija tos knygos liko pasiusta popiežiui. Popiežius



KUR AŠ, VARGSĖ PASIDESIU.

Pius IX išreiškė autoriui padėką už "sumušimą" Darvinizmo, kuris nepripažįsta Dievo ir apskelbia iš, vienos pusės, žmogų, nepri gulmingu, o iš kitos pusės, tvirtina, kad žmogus išsirytiavęs iš tos pačios gyvybės, iš kurios paėina visokie biau rūšys sutvėrimai."

1860 m. popiežius įtraukė Darvino "The Origin of Species" į eretiškų knygų sąrašą. Paskui Vatikane sužinojo, jogei Darvinas parašė ir daugiau knygų. Jos visos liko apskelbtos eretiškomis. Kada popiežiaus cenzoriui pranešė, jogei vėl pasirodė Darvino knyga, tai jis skubiai pasakė: "Koki nors naują hereziją — įtrauk į bedieviškų knygų sąrašą."

V.

Keturis dešimtis metų Darvinas išgyveno Downe. Jis vedė paprastą ir ramų gyvenimą. Į visokius niekinimus jis neatkreipdavo dėmesio. Jis sakydavo:

"Teisybė turi pramušti sau kelią. Tie užsipuldinėjimai ir kritika išeis tik ant gero. Kas yra teisingo mano knygose — išliks, o kas yra klaidingo — bus nuplauta, kaip pelai nuo grūdų."

Tuo pačiu laiku jis rašo savo draugui, Asa Gray, sekamai:

"Negalima tikėtis, kad mano teorija būtų taip greit priimta. Man ėmė tris dešimtis metų, kol aš supratau ir suformulavau ją. Ta opozicija prieš teoriją, iš vienos pusės, ir palaikymas jos, iš kitos pusės, yra aiškiausias evoliucijos apsiraiškimas."

Kaip kritikai, taip ir pats Darvinas permatė kai kuriuos teorijos nedateklus. Bet niekas taip noriai nepriimdavo naujų faktų, kaip Darvinas. Kartą jis parašė Haekeliui: "Mes neprivalome daryti mokslą dogmatišku." O kiek toliau: "Aš jausčiaus, kad nuėjau per toli, jei Wallace visai nepri gulmingai nebutų priėjęs prie šolygių išvadų."

Darvinas niekuomet "nesukietėjo." Jis visuomet mokinosi. Mokinosi nuo draugų ir nuo priešų. Ta jo ypatybė, galų gale,

užkovojo žmonių simpatijas. Jo priešai — teologai pralaimėjo muši. Jie bandė senovės saidokais ir vilyčiomis paimti tvirtovę, apginkluotą armotomis. Schovės prietarai neįstengė atsilaikyti prieš mokslo faktus (armotas).

Darvinas yra mokslo šventuoju. Jis darodo galimą. Ir kuomet žmonija išsivystys iki tokianų laipsniui, kada tokių Darvinų bus daug — tuosyk ji pasieks tikro civilizacijos laipsnio.

Darvinas buvo ne tik vienas didžiausių mokslininkų, bet vienas didžiausių ir žmonių. Jis neturėjo laiko neapkęsti. Jis neturėjo laiko tuščiams ginčams. Tik meilė yra nemirtina — nepakanta yra negatyvis stovis. Tik meilė tvėria, teikia palaimą, linksmia ir suramina žmoniją. Darvinas suprato tala. Jis vengė prietarų ir neapykantos.

"Jie apjaukia žmones, nelaidžia jiems matyti tiesos; mokslininkas privalo tik mylėti," — sakydavo jis.

Darvinas mirė 1882 m. Jo kūnas liko palaidotas Westminsterij, šale Newtono. Jis papuolė į išrinktųjų sąrašą.

Jam mirus Huxley pasakė:

"Niekas geriau nekovojo ir niekas nebuvo laimingesnis už Darviną. Jis surado tiesą, kuri buvo mindžiojama, niekinama ir išjuokiama viso pasaulyje; jis gyveno užtektinai ilgai, kad pamačius, kaip ta tiesa liko priimta mokslo ir įkūnyta į žmonių mintis. Ko daugiau begali žmogus trokšti?"

Gi Farraras užbaigė savo kalbą sekamu neužmirštamam pasakymui:

"Aš vėlyk bučiau Darvinu ir prisilaikyti teisybės, negut Anglijos premjeru — mes turėjome ir turėsime daug premjerų, bet pasaulis niekuomet nebeturės kito Darvino."

Tokis tai buvo Darvinas.

Kuno laisvės skelbėjas; minties laisvės čempionas.

K. A—čius.

OLD FATHER TIME (wearily) "O wretched man that I am! who shall deliver me from the body of this DEATH?" (ROM. VII. 24.)



PRAETIUS NASTA

Watson Histon

M E D Ž I O T O J A S

(Iš angliško)

Tulame klonyj gyvena medžiotojas. Diena iš dienos jis eidava į mišką šaudyti laukinių paukščių. Kartą jam pasitaikė bu-
ti prie ežero. Jis stovėjo lendryne ir lau-
kė atlekiančių paukščių. Tik staiga didelis
šešelis uždengė jį, o vandenyj jis išvydo at-
spindį. Jis pakėlė akis augštin, bet nieko
nesimatė. Nepaprastas noras apėmė jį pa-
matyti dar kartą tą atspindį vandenyj. Jis
išbuvo prie ežero visą dieną. Užstojo nak-
tis, o atspindžio taip jam ir nebeteško pama-
tyti. Grįžo namo su tuščiomis rankomis,
nuliudęs ir blogame upe. Kaimynai atėjo
pas jį ir klausė, kas su juo pasidarė. Jis
nieko neatsakė jiems. Atsisėdo kampe ir
užsimastė. Paskui aplankė jį draugas. Į
pastarąjį jis prabilo:

— Šiandie aš mačiau tokį dalyką, ko-
kio man niekuomet neteko matyti. Tai bu-
vo didelis paukštis. Jo sparnai sidabriniai
balti. Jis, tarytum, plaukė plaukė mė-
lyname skliaute. Buvo tai blizgėjimas, bli-
ksnojiūnas, atspindis vandenyj. Bet nieko
daugiau aš nefroksčiau šiame pasatlyj, kaip
įsigtįti tą paukštį.

Jo draugas nusijuokė.

Tai atspindėjo saulės spinduliai
vandenyj, arba tavo galvos šešelis. Ryto
tu užmirši tą išsvajotą paukštį.

Atėjo rytojus, bet medžiotojas nesusi-
ramino. Daug rytojų praėjo, o jis vis vaik-
ščioja vienas. Jis jieskojo paukščio ir miš-
ke, ir krumuose, ir pūžeryj ir lendryne,
bet niekur jo negalėjo surasti. Jis nebešau-
dė daugiau paukščių. Jie jam nebebuvo
reikalingi.

Kas su juo pasidarė? — pėčius trau-
kydami klausė jo draugai.

Jis iš galvos išsikraustė, — tarė
vienas:

— Ne, su juo dar blogiau, — pridėjo

kitas, jis nori įtikinti mus, kad jis matė
tai, ko mes negalime matyti. Jis lošia iš
savyės kokį tai nepaprastą žmogų.

— Ką jis mums reiškia? Pertraukime
su juo ryšius, — nusprendė visi.

Tokiu būdu medžiotojas liko visų ap-
leistas.

Vieną naktį, kuomet jis vos-ne-vos ga-
lėjo kojas pavilkti, jautė nepaprastą širdies
skaudėjimą ir verkė, prieš jį staigu stoji-
si senis. Savo ugiu ir sudėjimu nepana-
šus į paprastus žmones.

Kas tamsta esi per vienas? — pa-
klausė medžiotojas.

— Aš esu išmintis, — atsakė senis; —
bet kaikurie žmonės mane vadina žinoji-
mu. Visą savo gyvenimą aš praleidau šiame
klonyj. Tečiau mane, įstengia pamatyti tik
tie žmonės, kurie daug kentėjo, daug mas-
tė. Kas daugiau kentėjo, daugiau kamavo-
si, daugiau interesavosi visokiais dalykais,
su tuo aš daugiau kalbu.

Medžiotojas sušuko:

— Tamsta, kuris taip ilgai gyvenai čio-
nai, pasakyk, kas tai yra per paukštis, ku-
rio atspindį aš mačiau? Draugai nori įti-
kinti mane, kad tai yra sapnas; kad tai bu-
vęs niekas daugiau kaip tik mano galvos
šešelis.

Senis nusišypsojo:

— To paukščio vardas yra Tiesa. Kas
kartą išvysta jį, — niekuomet nebeužim-
sta. Iki mirties jis jiesko jo.

— Pasakyk, kur aš galiu jį surasti?

— Bet senis atsakė:

— Tamsta dar nekentėjai pakankamai,
ir nuėjo savo keliais.

Tuosyk medžiotojas paėmė Vaiden-
vės šaudyklą ir ėmė ant jos viniųoti savo
Norų siulą; paskui visą naktį jis sėdėjo ir
pynė tinklą.

Ant rytojaus jis ištiesė tinklą ir įbėrė jį keletą lengvatykystės grūdų, kuriuos jam palikė tėvas. Jie buvo apskirinti, ir užminius pavirsdavo į dulkes. Paskui jis atsėdėjo netoliese nuo tinklo ir lėmijo, kas iš to išeis. Pirmas, kas pateko į tinklą, buvo baltas, kaip sniegas, paukštis su karvelio akimis. Jis užtraukė "Žmogiškas-Dievas! žmogiškas-Dievas! žmogiškas-Dievas!" Šokamas paukštis buvo juodas ir mistiškas. Jo akys buvo tamsios ir skverbėsi sielon. Jo visa daina susidėjo iš "Nemirtingumas!"

Ir medžiotojas paėmė juodą į savo rankas ir tarė:

— Be abejonės, įjėdu priklauso prie Teisybės šeimos.

Paskui atlėkė žalias paukštis, kuris šurpiu balsu (kaip kad šaukiama turgavietėje) užtraukė "Atlyginimas po mirties! Atlyginimas po mirties!"

— Nors tu ir nėsi per daug skaistus, bet visgi esi gražus.

Paėmė paukštį į savo rankas.

Po to daug ir kitų paukščių atlėkė. Įvairio dydžio, įvairių spalvų. Jie dainavo įvairias dainas. Tik tada paukščiai nuėjo lekę, kada visi grūdai užsibaigė. Medžiotojas surinko visus savo paukščius kruvon ir padarė gelžinę klėtką, vadinamą tikėjimu. Ton klėtkon jis ir suleido paukščius.

Žmonės apspito jį. Jie šoko ir dainavo.

— O laimingasai medžiotojau! — jie šaukė. — Stebėtinai žmogus! Puikus paukščių; patraukiančios dainos!

Nė vienam neatėjo į galvą paklausti, iš kur atsirado tie paukščiai, koku būdu jie liko sugauti; jie tik šoko aplinkui ir dainavo. Medžiotojas buvo taipgi linksmas. Jis manė:

— Be abejonės tarp jų yra Tiesa. Su laiku jis nimes savo plunksnas ir aš pamatysiu jo snieginiai — baltą formą.

Laikas bėgo. Žmonės vis rinkosi, kad pašokus ir padainavus. Bet medžiotojas

vėl pradėjo nerimauti. Jis šalinosi nuo žmonių ir gan dažnai verkadvo vienvėję. Vieną gražią dieną, kuomet jis sėdėjo ir verkė, Išmintis prisiartinė prie jo. Jis papasakojo jai, ką jis padaręs.

Ir Išmintis liudnai nusišypsojo:

Daugybė žmonių, — ji tarė, — ištiesė tokį jau tinklą, kad pagavus Tiesą, bet jiems tatau nepasisėkė. Tiesos paukštis nesimaitina tikėjimo grūdais; norų tinklas jo negali pagauti; šio klonio oras jį užtroš kintų. Tie paukščiai, kuriuos tainsta pagavai, priklauso prie Melų šeimos. Patraukiantis ir gražus, vienok melai; Tiesą jų nepažįsta.

Ir medžiotojas desperacijos apimtas sušuko:

— Nejaugi aš turiu ramiai sėdėti ir laukti, kada neapsakomi troškimai sunaikins mane?

Tuosyk senis pasakė:

— Klausyk, tu pakankamai kentėjai ir užtektinai verkei, todėl aš pasakysiu tau, ką aš žinau. Kas nori jieškoti Tiesos, tas privalo ant visados apleisti šį prietarų klonį. Vienų-vienas jis privalo eiti į Absoliučio Nepripažinimo ir Negacijos žemę; jis privalo apsigyventi ten; jis neturi pasiduoti pagundai; kuomet šviesa pasirodys, jis privalo sekti paskui ją. Žiaurios realybės kalnai užstos jam kelią; jis turi per eiti per kalnus. Už tų kalnų randasi Tiesa.

"Ir tuosyk jis turės tą Tiesą! Žinos, kas jina yra?" — sušuko medžiotojas.

Išmintis papurtė galvą:

— Ne. Jis niekuomet nematys jos, niekuomet neturės jos. Dar neatėjo tie laikai.

— Taip dalykams stovint, nėra jokios vilties? — sušuko medžiotojas.

— Viltis yra, — atsakė Išmintis. — Tuli žmonės jau bandė užlipti ant tų kalnų. Jie praminė šokių-tokių kelią. Kai kuriems net pasisekė surasti plunksną, kuri ištrauko iš Tiesos paukščio sparno. Ir

kada nors ateis laikas, — pranašaujanciai ištare senis, — ateis laikas, kuomet tu sidabriniai-baltų plunksnų bus pakankamai surinkta tiesos jieskotojais. Tuosyk tos plunksnos bus susuktos į virvę, o iš virvės nupintas tinklas. Su tuo tinklu gal si pasiseks pagauti Tiesos paukštį. Niekas daugiau, bet tik Tiesa gali sulaikyti tiesą.

Medžiotojas staigu atsikėlė:

— Aš eisiu.

— Bet išmintis sulaikė jį:

— Išdėmėk gerai — kas apleidžia šį klonį, tas niekuomet nebesugrįžta atgal. Nors jis verktų kruvinomis ašaromis septynias dienas ir septynias naktis, jo kojos nehemindžios šios žemės. Jei apleisi, tai apleisi ant visados. Jokio atlyginimo nėra ten. Kas eina, eina iš lūšos valios — eina todėl, kad jaučia savyj didelę meilę. Pats darbas yra jam atlyginimu.

Medžiotojas užsimastė:

— Aš eisiu. Bet pasakyk man, koki kelią aš turiu išsirinkti, lipant ant kalnų?

— Aš esu Amžiai Surinkto Žinojimo vaikas, — tarė žmogus. — Aš galiu eiti tik tais keliais, kuriuos praminė kitai. Ant tų kalnų nedaug tėra kelių. Kiekvienas stengiasi pratiešti sau kelią. Jis privalo vadovautis išimtinai savo protu: mano balsas jis daugiau nebegirdi. Aš galiu sekti jį, bet negaliu užbėgti jam už akių.

Ir Žinojimas pranyko.

Medžiotojas atsigrįžo. Jis nuėjo prie geležinės kėtkos. Savo rankomis jis sulaužė ją. Geležis sužeidė jo rankas. Kartais yra lengviau pabudavoti; nekad sugriauti.

Vieną po kitam jis paėmė paukščius ir paleido juos. Bet kuomet jis priėjo prie juodojo paukščio; — jis užsimastė. Ylio-



jančios paukščio akis ir daina, kuri susidėjo iš vieno žodžio: — "Nemirtingumas!" — sužavėjo jį. Jis taičė:

Aš negaliu su tuo paukščiu persiskirti. Jis nėra sunkus ir nevertėja jokia maisto. Aš jį paslėpsiu ir paimsiu su savim.

Ir jis priglaudė paukštį prie krutinės ir uždengė jį plosčiu.

Bet paslėptas paukštis darėsi vis sunkesniu, sunkesniu — kol ant galo, užgulė ant jo krutinės, lyg švinas. Jis negalėjo pasijudinti. Jis negalėjo apleisti klonio. Tuosyk jis nuėmė nuo krutinės paukštį ir pažiūrėjo į jį.

O, mano gražuoli, mano širdies patėka! — susuko jis. — Aš turiu su tavim persiskirti!

Jis liudnai ištiesė ranką.

— Lėk, — jis tarė. Galimas daiktas, kad Tiesos dainoj yra kas nors panašus į tavo dainą; bet aš negirdėsiu jos, niekuomet negirdėsiu...

Lindnai jis iškido paukštį iš rankų. Pastarasis sunėjo sparnais ir dingo ant višados.

Tuosyk jis nūvyniojo nuo Vaidentuės saudyklos norą sušalę ir nūmetė jį ant žemės. Tuščią saudyklą jis pasiėmė su savim; jis ją gavo iš nežinomos žemės. Paskui jis pasiryžo apleisti klonį. Kaimynai susirinko. Jie įtūžusiai saukė:

— Kvaily, skalike, pamisėli! Kauri sulauzei klėtką ir išleidai paukščius?

Medžiotojas bandė kalbėti, bet niekas jo nesiklausė.

— Tiesa! Kas tai yra tiesa? Ar tu gali būti ja? gerli ja? Kas ją yra matęs? Tavo paukščiai buvo tikri; visi galėjo girdėti jų dainas! O, kvaily! niekši! bedievi! tu tarsi ora.

— Palauk, užmuškime jį akimėnimis, — susuko vienas iš burio.

— Tai ne mūsų dalykas. — tarė kiti; — tegul tas idiotas eina sau.

Bet kiti ėmė mėtyti į medžiotoją akme-

nis ir pušvus. Vargais-negalais jam pasisekė dasigauti iki miško. Jis buvo muvarges ir sužeistas. Gi naktis artinosi šuoliais. Ilgai jis klajojo po mišką. Ant galo, jis prisimtyno prie tokios žemės, kur višdomet viešpatavo naktis. Jis ėjo loliau. Tamsu, nyku aplinkui. Nė spindulėlio šviesos. Ėjo apgraiбомs. Kokią tik šaką nepasiveria; — lužta. O po kojomis tik pirkšlys, degėšiai. Dulkių debėsis kilė ausų ir lino į akis. Jis atsisėdo ant akmenų ir pasirėmė ant rankų. Negacijos ir Nepripažinimo žemėj jis laukė šviesos.

Ir naktis viešpatavo jo širdy.

Is pelkių pradėjo kilti saltaš, rukas. Smulkus lietus ėmė kristi. Ir dideli vandens lašai riuksai ant plaukų ir drabužių. Širdis plakė Rungvui ir visas kūnas pradėjo sūngti. Tuo tarpu augšiai pasirodė dvi šviesos. Jos mirgėjo šoko. Kas karlą vis labiau ir labiau artinosi. Šiltos, blizgančios, jos šoko lyg dvi žvaigždės. Ant galo, jos prisiartinė prie jo. Is centro vienos šviesos matėsi moters veidas. Plaukai geltoni, šypsa žavėjanti. Kitoj šviesoje matėsi smulkios vilnelės, lyg vyno burbulai. Jos judėjo, masino savešį.

Kas jūs esate? — paklausė medžiotojas.

Mes esame dvydukės. Mūsų vardai — gaskumas. Tėvo vardas yra Žmogus-Prigimtis, o motinos — Benjosakumas. Mes esame taip šchos, kaip upės ir kalnai. Kaip pirmas žmogus; mes niekuomet nemirštame.

O, pavelyk man apkabinti tave! — susuko pirmoji. Mano rankos yra minkštos ir šiltos. Tavo širdis yra dabar šalta, bet aš priversiu ją smarkiai plakti. Eik pas mane!

Aš įpilsiu gyvybę į tavę. — tarė antroji. Tavo protas dabartės yra bukas ir kūnas apmares; bet akimirką jį tai praeis. Tu vėl jausiesi kuopūkiausia. Pavelyk man įpilti tą elektrą!

O, sek mudvi ir gyvenk su mud-

dviem. Prakilnesnēs širdis negu tavo, aicidavo šīcīa ir, laukdavo. Bet, ant galo, jie cidavo pas mudvi, o mudvi pas juos; ir jie niekuomet neapleido mudvieju, niekuomet. Viskas yra tik sapnai, bet mudvi esava realēs, tikros. Tiesa yra šešēlis; prietarij kloniai yra farsas; žemē yra dulkēs, medžiai supuvę; bet mudvi — paliesk mudvi — mudvi gyvenava! Tu negali apie tai abejojti. Prisiglausk prie mudvieju, kokios mudvi šiltos! Eikš pas mudvi! Gyvenk su mudviem!

Arčiau ir arčiau jos lindo prie jo; jos skriejo apie jį. Šalti lašai tirpo ant jo kaktos. Šviesa kutojo jo akis. Širdis pradėjo greičiau plakti. Ir jis tarė:

— Taip; nėra prasmės man mirti šioj baisioj tamsoj. Jos yra šiltos; jos atgaivino mane.

Ir jis ištiesė rankas, kad pasiektų jas.

Tuo pačiu laiku prieš jo akis stojosi paveikslas to, ką jis labiausia mylėjo. Ir jo rankos nusileido.

— O, eikš pas mudvi, — pasigirdo balsas.

Jis paslėpė savo veidą ir sušuko:

— Jūs apjakinatė mano akis, priverčiate širdį smarkiau plakti; bet jūs negalite man duoti to, ko aš noriu. Aš lauksiu čia — lauksiu iki mirties. Eikite!

— Jis paslėpė savo veidą ir nesiklausė jų. Kada jis vėl pakėlė akis, tai dvi šviesos nyko tolumoj!

Ir ilgą, ilgą naktis slinko išlėto.

Vėsi, kurie apleidžia prietarij klonij, turi pereiti per tą tamsią žemę. Bet tuli pereina ją į kelias dienas, kitiems ima ištisas savaites ar net mėnesius, o nekurie žusta ten.

Ant galo, tolumoj pasirodė menkutė šviesa. Medžiotojas pasikėlė, kad sekti ją. Ir jis pasiekė tą šviesą. Tamsa pranyko. Bet užtai, prieš jį stovėjo galingi sausų faktų ir Realybės kalnai. Jų viršunių nebuvę galima užmatyti debesį slepę jas. Medžiotojas išleido džiaugsmo balsą. Jis išsi-

rinko tiesiausią kelią ir pradėjo lipti į kalną. Jo dainą slėmbėjo ore. Jie perdėjo; kalnas nėra perdaug augštas ir kelias sunkus! Kelios dienos, kelios savaitės, ilgiausiam atvejėj — keli mėnesiai, — ir viršunė pasiekta! Jis nepasitėnkina viena plunksna; jis surinks viską, ką kiti žmonės surado — nupins linklą — pagaus Tiesą — laikys ją savo rankose!

Jis jutėsi ir linksmai dainavo. Pergalė buvo arta. Bet po kiek laiko kalnas pasidarė staigesnis. Lipti darėsi sunkiau ir jis nustojo dainavęs. Po kairei ir po dešinei kybojo didelės uolos. Plikos. Nė žolės, nė samanės. Ir žemėj buvo plyšių. Tai sen, tai ten baltavo žmonių kaulai. Kelias darėsi labai nežymus; galop, galima buvo pastebėti tik pėdsakus. Jis nebedainavo. Šokių ar tokių būdų reikėjo pramušti sau kelias. Jis sunkiai slinko. Ant galo, jis atsidadurė prie akmeninės sienos. Stačios ir lygios. Nė duobelės, nė bruoželio niekur. "Aš pasidarysiu sau laiptus toj sienoj. Kada aš užlipsiu ant viršunės, — mano tikslas bus beveik atsiektas," — drąsino jis pats save; ir kibo darban. Su vaidentuvės šaudykle, jis kasė akmenis. Bet pusė jų netiko ir mėnesio darbas turėjo nueiti niekais. Pamatimiai akmenis negalėdavo atlaikyti ir visą subudavojimą griūdavo. Vienok medžiotojas nenustojo vilties, o dirbo ir dirbo. Jis vis ramino save, — "Kuomet aš pasieksiu viršunę, mano tikslas bus beveik atsiektas. Ir didelis darbas nžbaigtas!"

Ant galo, jis užlipė ant viršaus. Apšidairė aplinkui. Balta migla dengė prietarij klonij. O prieš jį kilo augšti kalnai. Išpradžių jie išsižiūrėjo mažais, bet tikrenybėj, jie buvo neapsakomai augšti. Saulės spinduliai apšvietė juos. Jis išdavė džiaugsmo balsą ir perpuolė prie žemės. Kada jis atsikėlė, jo veidas buvo išblyškęs. Ant kalnų oras yra praskiestas ir tiems, kurie užauga kloniuose, yra labai sunku kvepuoti. Per pirštų gakis pradėjo sunk-

tis kraujās. Jis priējo prie kītos akmenīnēs sienos. Jī buvo nepapratai aūgšta: viršunēs-visi nesimatē. Dabartēs jis nieko nebesakā. Girdējos tik jō irankiū skambējimas. Jis kajojo uoloj laiptus. Metas už meto bēgo, bet jis vis dirbo ir dirbo. O tūo tarpu priēš jī stōvējo vis nepasiekiamās kalnas. Kartais jis mēlsdavo, kad nors samanos arba kokļos laukīnēs zolēlēs išdygtu — veltui. Uolos buvo plīkos.

O metaj bēgo; jis skaitliavo juos sulig īškirstū laiptu — tik kelis īškīrsdavo ī me-

tus, kelis. Jis nebedainavo, jis nebesakē — “aš padarysiu šitā arba tā” — jis tik dirbo. O naktī, kada nūsileisdavo saulē, išplyšiū žiurēdavo ī jī keisti sutvėrimai. Jie kalbindavo:

— Sustek dirbēs viēnatvėj ir tark ī mus žodī.

— Mano išganymas yra darbe. Jeigu aš sustočiau dirbēs nors valandēlei, jūs su-
maikintumēte mane.

— Pažiūrēk žemyn, — tarē jie, — matī kas ten guli: baltī kaulai! Nemažiau



drusus kai tu, žmogus bandė užlipti ant kalno. Ir jis pažiūrėjo žemyn. Tuoju suprato, kad nėra jokios prasmės jo darbe. Jam nepasiseks surasti tiesą, matyti ją, turėti ją — niekuomet nepasiseks. Ir jis atsigulė, nes buvo labai nuvargęs. Jis užmigo ant visados. Miegas yra labai naudingas diktas. Niekuomet nejauciama vienatvė, kada miegi. Neskausta rankos, negelia širdis.

Medžiotojas tik nusišypsojo.

— Negi aš išsižadėjau visko, kas buvo brangiausia mano širdžiai, palikau draugą, pergalejau pažundą, dirbau vienatvėje, negirdėjau suraminimo žodžio, — negi aš tai padariau tik tuo tikslu, kad tapus jums maistu jūs, harpijos?

Jis garsiai nusikvatojo, ir jo juoko atgarsiai praskambėjo kalnuose. Nusiminimas dingo: Drusolio juokas ir svirta širdis yra mirties smugis jiems.

Nežiurint to, baisunai iššliaužė ir vėl ėmė kalbinti medžiotoją.

— Ar tu žinai, kad tavo plaukai jau balti, o rankos dreba, kai kudikių? Ar tu nematai, kad tavo šaudyklą sugedusi? Ji suskilo. Jeigu tu įstengsi užlipti tais laiptais, tai bus labai gerai. Bet tai bus tavo paskutinė kelionė — ant kitos sienos tu nebeužlipsi.

Jis atsakė: — „Vėl tai aš žinau,“ — ir tęsė savo darbą toliau.

Senos ir silpnos rankos nekai betar-nao. Sunku buvo kiršti akmenis. Rankų pirštai buvo sustirę, sukumpę. Jaunystės spėka ir gražumas dingo ant visados.

Ant galo, senas, suvytęs susiraukšlėjęs veidas pasirodė ant uolų viršūnės. Jis matė prieš save akmenines sienas. Jos slėpėsi baltoji migloja.

Spėkos išsisėmė. Senutis medžiotojas sudėjo rankas ir atsigulė šale bedugnės, kur jis išdirbo visą savo gyvenimą. Galop, prisiartino pašilsio laikas. Žemai balta migla dengė klonius. Akimirksniu migla išnyko; mirštantis medžiotojas pamatė tas

vietas, kur jis pralaido savo kūdikystės metus. Medžiai, miškai ir laukai jam buvo gerai žinomi. Nuo tolo jis, tarytum, girdėjo savo laukinių paukščių balsus, — ir žmonių dainas ir jų linksmius šokių. Jam rodėsi, kad jis mato savo senus draugus ir saulės apšviestą namiuką, kuriame gimė ir užaugo. Skausmo ašaros pasirodė medžiotojo akyse.

— „Tie, kurie miršta tenai, nemiršta vienatvėje!“ — sumurmėjo jisai.

Migla vėl paslėpė viską. Medžiotojas nusigrįžo.

„Aš įieskoku,“ — jis tarė, — ilgus metus aš dirbau, bet nesuradau jos. Aš nesilsėjau, nemurmėjau ant likimo, o vienok nepamačiau jos. Mano spėkos išsibai-gė. Kur aš atsiguliau, kiti žmonės stovės, jauni ir energingi. Jie pasinaudos mano darbais: mano laiptais jie lips, mano kopėčias jie vartos. Jie niekuomet nesužinos vardo to žmogaus, kuris padarė tuos dalykus. Jie juoksis iš mano darbo netobulumo; jei mano padaryti daiktai neatsakys jų tikslams, — jie kolios mane. Bet jie lips augščiau, o mano darbas tarnaus jiems papėde. Jie lips mano laiptais! Jie suras ją, dėka man! Jokis žmogus negyvena išimtinai tik dėl savęs, ir nemiršta niko nepalikęs.“

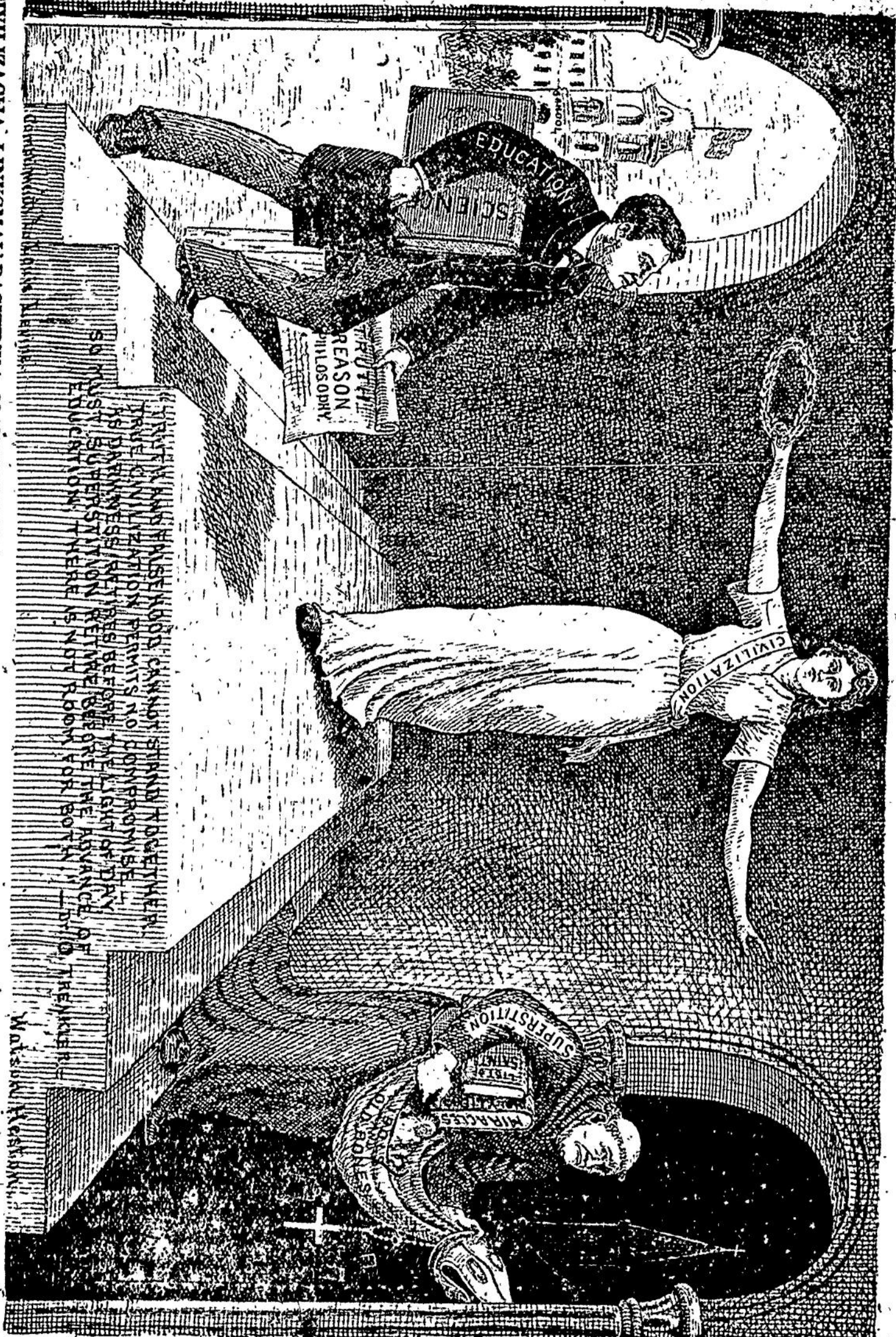
Ašaros ėmė bėgti iš gėstančių akių. Jei tiesa būtų pasirodžius augštai, medžiotojas nebūtų įstengęs pamatyti ją — akis atsisakė tarnauti. Mirtis merkė ją.

„Mano siela girdi žingsnius einančių žmonių,“ — linksmi tarė jis. — „Jie eina mano keliais — jie lipa mano laiptais į kalną!“

Jis pridėjo savo drobančią ranką prie akių.

Tuo pačiu laiku iš augstumo pradėjo kas tai kristi, kristi, kristi. Lengvučiai, lengvučiai nupuolė ant mirštančio žmogaus krutinės. Jis palietė. Tai buvo plunksna. Jis numirė laikydamas ją rankoj.

K. A.



CIVILIZATION'S LINKS—EDUCATION, REASON, AND PHILOSOPHY ON THE LEFT; SUPERSTITION, MIRACLES, AND FABLES ON THE RIGHT. CIVILIZATION STANDS IN THE MIDDLE, HOLDING A TORCH AND A BANNER.

“TRUTH AND REASON CANNOT STAND TOGETHER. TRUE CIVILIZATION PERMITS NO COMPROMISE. AS DARKNESS FALLS BEFORE THE LIGHT OF DAY, SO SUPERSTITION RETIRES BEFORE THE ADVANCE OF EDUCATION. THERE IS NO ROOM FOR BOTH.” — DR. O. TREMPER

MARSHALL HERRICK

Iš V. M. Doroševičiaus.

POPIEŽIUS

„Profesorius Lapponi kas minutą laukia agonijos.“

Iš telegramų.

„Popiežiaus sveikata eina geryn.“

Ir-gi iš telegramų.

„Popiežiaus kojos pradėjo tinti. Vienas kardinolų pasakė, kad tai pradžia paaišgos.“

Vėl-gi iš telegramų.

„Popiežius pradėjo priimti nėti maldininkus.“

Taipgi iš telegramų.

I.

Vienas partymas Vatikanui asmuo pasakė man:

— Popiežius užgęs, kaip kad gęsta žvakė, kurioj nebėra kam degti. Kada nors iš popiežiaus kambario ilgai nesigirdės rytmetinio skambučio. Įeis į jo miegamąjį kambarį ir ras ten jį sustingusį.

Kaip ir visi seniai, popiežius kapriziškas.

Jis nenori, kad kamerdinierius stovėtų ant sargybos šale esančiam kambaryj.

Kamerdinierius miega, teisingiau, visą naktį nemiega, — kambaryj, kuris randasi kaip tik po popiežiaus kambariu.

Kaip visi seniai, popiežius miega blogai ir neilgai.

Jis atsibunda baisiai anksti, beveik su aušra. Septintoj valandoj ryto popiežius jau valgo pusryčius.

Ir kiekvieną rytą Vatikanas sulaukia mas kvapą laukia:

— Ar pasigirs iš popiežiaus kambario skambutis?

Laikas slenka išlėto, įtemptai.

Bet kamerdinierio kambaryj suskamba elektros skambutis.

Ir Vatikanė gyvenimas pradeda eiti paprastu keliu.

Nė šiandie.

Kuomet tai atsiliks?

Į tą klausimą geriausį atsakymą davė pats popiežius pereiną mėlą, priimdamas francuzų maldininkus:

Kada žmogus sulaukia 90 metų, jis nežino, ar jis begali tikėtis sulaukti rytojais?

Savo nepaprasta atmintim popiežius stebina visus.

Šį pavasarį, priimdamas karalių Edvardą VII, jis pasakė jam, kad būdamas dar vyskupu, jis aplankė Londoną.

Jūs būvotė tuosyk gražių vaiku. Tuo laiku jūs turėjote:

Keturis metus.

Popiežius turi kudikystės draugę.

Siniora Anna Maroni Tuski, 101 metų.

Jinai gimė 1802 m. Kori mieste ir auklėjosi „Buon Consilio“ vienuolyne, kurio yrišininke buvo Giacomo teta Pecci's. Mažą Giacomo, dviejų, trijų, keturių metų, tankiai atveždavo pas tetą. Ir vienolyno auklėtinės žaidavo su juo.

Dabar jos, žinoma, visos numirė.

Pasiliko tik Anna Maroni Tuski.

Šimtmetinė sesuo, „žadžiusi su popiežiu,“ suprantama, mažo miestuko retenybė.

Kas tai iš popiežiaus tarnų sužinojo apie tai ir papasakojo Leonui XIII.

— Tebegyvena moteris, kuri nešiojo Jūsų šventenybę ant savo rankų.

Popiežius tuoj atsiminė Anną ir panorėjo ją matyti.

Šimtmetinę kudikystės draugę atvežė į Rymą ir perstatė popiežiui.

— Tai jūs aš vadindavau maža mama?

— paklausė popiežius.

Ir devynių dešimčių metų senis su šimtmetine sene praleido įstisą valandą, besikalbėdamu apie kudikystės metus.

Atsisveikindamas popiežius paabučiavo ją, o kada jai sukako 101 m. jis pasiuntė jai specialų palaiminimą.

Anna Tuski, kurios atmintis buvo taipgi gera, nustebo:

— Kaip stebėtinai gerai šventasis tėvas atsimena visas smulkmenas, kurios įvyko 90 metų atgal!

Bet su popiežium pasitaiko ir tokie nemalonūs atsitikimai.

Pereitą metą, laike maldininkų priėmimo, jis atsikrcipė į kardinolą, dvaro ministrį, maestro di Camera, ir paklausė.

— Kas tai per žmonės?

— Tai maldininkai iš Moravijos, šventasis tėve.

— Kokiu tikslu jie atvyko?

— Kad parodžius savo nusizeminimą prieš bažnyčios galvą, Jūsų šventenybė.

— A! Labai puiku! — pasakė popiežius ir pradėjo deklamuoti eiles iš "Eneidos."

Horatio popiežiaus mylimas poetas, ir jis atsimena išsčius puslapius, kuriuos išmoko jaunystėje.

Bet, kartą pamatęs kunigaikštį Rospiliozį, popiežius su nusistebėjimu paklausė:

— Kas tai per vienas?

— Jūsų šventenybės gvardijos vadas.

Popiežius nustebo dar labiau.

— Jis? O aš maniau, kad gvardijos vadas yra Altieri!

Kunigaikštis Altieri numirė šešios savaitės prieš tai, ir pats popiežius pasiuntė pomirtinį griekų atleidimą, in articulo mortis...

Naturalis apsiareiškimas pas senius.

94 metų popiežius puikiausia, atsimena, kas dėjosi daug-daug metų atgal, ir neatsimena to, kas atsitiko pereitą savaitę.

Reikia labai abejoti, ar žino popiežius tai, kas dedasi pasaulyje.

Pavyzdžiui, popiežiaus atsiliepinimas apie Bielgrado tragediją:

— Tai stebėtinai primina imperatoriaus Kommodos istoriją!

Daleistina didelė abejonė.

Tokiš geras klasikas, kaip popiežius Leonas XIII, galėjo pristatyti mažiau "klaidingą palyginimą."

Kommodas — "žvėris ir klounas." Vėikūsis cirko arenoj, kur gladiatoriai turėdavo jam pasiduoti. Vienas kraujągeringiausių tironų, sportsmenas, jėškojūsis pirmo gladiatoriaus garbės. Kas gali būti bendro tarp jo ir įsimylėjusio, nėtekusio nuo meilės galvos, jaunuolio, nelaimingo Serbijos karaliaus?

Popiežius yra atskirtas nuo viso pasaulio taip, kaip nėra atskirtas joks monarchas.

Visos tos telegramos:

— Laukiama agonijos.

— Popiežiaus sveikata puiki. Tik daleidimai ir samprotavimai.

Vienintėlis dalykas, suilg kurio galima spręsti apie popiežiaus sveikatą, tai giminaučių atvažiavimas ir išvažiavimas.

Tarp jų esama "liedukų." Bet kuomet popiežius nori juos matyti, jis sako:

— Pakvieskite vaikus.

Įeina seniai.

Kuomet popiežiaus giminaičiai pradeda plaukti į Rymą, — manoma:

— Popiežiaus sveikata, turbut, eina blogyn.

Kuomet jie apleidžia Rymą, sakoma:

— Pavojus praėjo.

Kaip ir apie paprastų, bet turtingų žmonių sveikatos padėjimą, geriausias budas yra spręsti pagal giminaičių, tykončių paveldėti turtą, "judėjimą."

Tai vienintėlis ir teisingas budas.

Profesorius Lapponi į visus klausimus apie savo paciento sveikatą atsako kategoriškai.

— Šventas tėvas turi stebėtiną sveikatą...

Bet diplomatiškai priduria:

— Del savo amžiaus.

K. A.

(Bus daugiau)

MARGUMYNAI

NAUJA RELIGIJA.

(Feljetonėlis)

Aš nusipirkau „Kardą“, kad suradus žinių apie dangų. Nieko nesuradau. Kas man veikti? Aš senai bučiau numiręs, jei ne jūs, laisvamaniai. Jūs nieko nepripažįstate. Jeigu užgrabiname gyvenimė raudasi čysėnis, aš esu tikras, jogei niekas neužmokėtų kunigams reikiamos sumos pinigų, kad pastarieji galėtų paliuosuoti mano dušią. Iš kitos pusės, pragaro klimatas vargiai atsakytų mano sveikatai; net Kalifornijoje man nekaip gyvenasi. Jei aš atsidurčiau dangui, tai labai gaila, kad auksiniai šaligatviai apjakinų mane — mat mano akis nėra pripratusios prie aukso žibėjimo.

Vėl, mano mirusieji draugai priklausė prie įvairių religinių sektų ir vargiai nors pora jų papuolė į vieną ir tą pačią vietą. Magomų rojus tikėtų jaunuoliams, bet merginų gali užkenkti mano nervams.

Pasitru, aš daug tų gražuolių mačiau Chicagoj. Jos ką tik iš galvos, mene neišvarė.

Tame mieste yra neapsakomai daug religinių kultų. Vieni sako, kad žmonijos pirmynėiga, pažaima ir visos kitos gerybės pacina nuo religijos. Kiti-gi tvirtina, kad karės, neapykanta, prietairai ir burtai pacina nuo pat pačios religijos. Ir žinok žmogus, kur leisybė!

Bet gal tai galima išrišti sekamu būdu. Visi sutiksime, kad tankiai žmonės jaučia save laimingais tik todėl, kad jie iškalno laukia kokio nors smagumo.

Tankiai mes jaučiame rytojaus linksmumą. Aš šiandie, o jūs gal ryto. Mato-



te, dalykas tame. Visai nesenai aš išmokau šokti. Kiekvieną vakarą aplankau skirtingas šokių svetaines. Vakaraš susipažinau su viena mergina ir šakau su ja visą vakarą. Kada aš pasakiau, jogei esu palmistas, jina pavelijo laikyti ranką. Kuomet aš priduriau, jogei esu astrologas, — jina pasakė savo motus. Tai vienintėlis būdas sužinoti moters amžių. Kitaip jina ir už pinigus nepasakys. Toliau, jina užkvietė mane, kad aplankyčiau ją. Ir šiandie aš jaučiu tą laimę, kurią man teks pergyventi ryto, o jei ne ryto — tai poryt. Peritą naktį sapne aš laikiau jos ranką. Būdėdamas ir-gi jaučiau jos rankos dasilytėjimą.

Tokiu būdu aš praleidau dvi naktis ir vieną dieną svajodamas apie ją. Buvau laimingas, laukdamas laimės. Bet, padėkimė, mergina davė klaidingą adresą. Well, iki tos valandos aš visvien jaučiaus laimingą.

Religija ir-gi yra tokis pat laukimas laimės aname pasaulyj. Aną dieną tulas žmogus pasakė man: „Svaigink save religi-

ja, vynu ar kuo nors kitu, bet tik švairgiuk, — jei nori būti laimingi." Ir aš sumaniau įsteigti naują religiją, kuri būtų pagal mano širdį. Kaip jau matėte, egzistuojančios religijos nesuvis atsako mano reikalavimams. Bet kol kas dar nesugalvoju tinkamų dogmų. Kada ta kliūtis bus pergalėta ir pasitaisys keliai — aš cisiu į svieta, skelbdamas naują religiją.

Purvabrėdis.

KEISTA PASAKA.

Milionų milijonus metų Dievas nieko neveikė. Bet vieną gražią dieną Jis sumanė sutverti pasaulį. Ir nežiurint į savo senatvę ir nepatyrimą Jis apsirūbežavo šešiomis dienomis.

Pirmoje vietoje Jis susitvėrė sau papėdę — žemę. Paskui ėmė ją ir apgyvendino įvairių įvairiausių gyvūnais — paukščiais, žvėrimis, angiais, musėmis, blakėmis, peteliškėmis ir visokių ligų mikrobais. Ir ant galo, pradėjo tverti žmogų. Galimas daiktas, kad žmogus pradėta tverti nuo kojų ir laipsniškai eita augščiau.

Bet to, reikia neužmiršti, kad tuosyk viešpatavo nepaprasta tamsa: nė saulės, nė žvaigždžių, nė mėnesio nebūvo. Viską prišėjo daryti apgrąibom.

Tai buvo ne juokai sutverti visą į šešias dienas be jokios pagalbos. Nieko nuostabaus todėl, jeigu septyntą dieną Dievas užsimanė pasilsėti, ir kad po to sunkaus darbo Jis ilsiasi net ligšiol. Jokie maldavimai, jokie šauksmai nebegali išbudinti Jo.

Jis ilsisi.

—Alice Arnold.

LAISMAS MINTIS.

Dievas niekuomet nereikalavo jokių maldų.

Maldos neatneša jokios naudos nė Dievui nė žmogui.

Blogi žmonės atneša pasauliui naudą savo mirtimi.

Teisingi ir drąsus žmonės stovi tiesiai, — tik hipokartai puola ant kelių ir kreba iš baimės.

Aš sprendžiu apie religiją, sulig to, kokią ji naudą atneša žmonėms šiame gyvenime, o ne sulig to, ką ji prižada po mirties.

Nemanyk, kad žinojimas sumažins tavo palaimą. Tai netiesa. Žinoti daugiau reiškia būti laimingesniu.

Manymas, jogei nežinystė yra palaima, esti klaidingas. Tamsumas yra gyvenimo blogybė. Visi, kas priešinasi apšvietai, esti žmonių priešai. Labai galima, kad juo žmogus daugiau žino, tuo jis mažiau tiki. Bet tai reiškia, jogei jis mažiau garbina melus ir nesąmones. Žinojimas yra žibintuvas, kurio pagelba mes apšviečiame kelią prie laimės.

Labai geras krikščionis kartą užklausė manęs: "klausyk, kokis, jūsų laisvamanišku manymu, yra blogiausias dalykas, ką padarė Senojo Testamento Dievas?" Aš atsakiau, jogei labai sunku yra pasakyti, kokis yra blogiausias dalykas iš visų tų blogybių, ką padarė Senojo Testamento Dievas. Iš savo pusės, aš užklausiau jo: "O kokis jūsų manymu, yra geriausias dalykas, ką kada nors padarė Dievas?" Po valandėlės jis atsakė: "Aš dabar negaliu atsiminti nė vieno per daug gero dalyko, ką būtų padaręs Dievas. Bet aš pažūrėsiu į jo rekordus."

Maldos nesumažina anglių kainos.

Tikėjimas negali "išgydyti" žmonių nuo valgymo, gėrimo ir drapanų dėvėjimo.

Jeigu katalikų religija yra tikroji religija, tai religija yra blogesnis daiktas negu aš maniau.

Jei nori buti laiminga užmiršk praeitį, naudokis dabartim ir nesusipnuok apie ateitį.

— x — x — x —

Kada mes imame mąstyti apie kirmėnus, odus, kuisius ir kitus sutvėrimėlius, mes prieiname prie išvados, jogei Dievas nebutų sutvėręs tų gerybių, jei jam būtų reikėję pergyventi blakių, blusų ir kitų gyvūnų igilimus.

— x — x — x —

Aš interesuojuosi visomis religijomis, kaip kad interesavosi mūsų bočiai vergijos klausimu jų panaikinimu. Nė vienos religijos nėra teisingos, žmogus negali surasti nė vienos tokios vietos, kuri yra pažymėta ant religijos plėno. Religijos plėne randasi pragaras, kurio negalima surasti; dangus, kurio negalima sujieškoti; eysčius, kurio niekur nėra. Kokie dalykai yra nurodomi religijoje, kuriuos būtų galima surasti?

— x — x — x —

Rodosi, daroma bandymai priversti žmones melstis žinomu budu, paskirtoj vietoj; paskirtu laiku su tam tikru mieriu. Nežinia ar Dievui labiausiai patinka, jei žmonės meldžiasi 12 val. dienos, vietoj 12 val. nakties? Joigu aš melsčiaus (bet aš nešimeldžiu) aš melsčiaus ten, kur man patinka, kada man patinka ir kaip man patinka visai nesiklausdamas bažnyčios bei valstijos apie tuos dalykus.

— x — x — x —

Kiekvieną savaitę plaukia Niagara pinigų į Rymo katalikų bažnyčią. Kas daroma su tais pinigais? Žmonės yra apipilšiami tuo tikslu, kad bažnyčia būtų turtinga.

— x — x — x —

Kodel? Tai klausimas. Pinigai, kurie neatneša žmonėms jokios naudos šiame pasaulyje, yra blogi pinigai. Pinigai, kurie lieka surinkti arba pavogti šiame pasaulyje, negali niekam pagelbėti aname.

—L. K. W.

F. J. BAGOČIUS



Drg. F. J. Bagočius, pora savaitių kaip grįžęs iš kariuomenės su infanterijos leitenanto ranga — gavo advokato teises ir pradės vesti bylas teismuose. Drg. Bagočius advokaturos mokslą jau 5 metai kaip buvo baigęs, tačiau per skundus idėjanų priešų buvo neprileidžiamas prie baro.

Lietuviška visuomenė be abejonės šią žinią su džiaugsmu pasitiks, nes drg. Bagočius, kaip gabus vyras, galės daug pasidaryti teismuose ir kituose reikaluose dėl lietuvių visuomenės.

Taipgi reikia pažymėti, kad drg. Bagočius yra nemažai pasidarbavęs ir dėl "Kardo". Jis per 2 metus buvo "Kardo" redaktorium ir virš metų laiko jis pats "Kardą" išleidinėjo ir redagavo. Nusibankrutijus "Kardo" Bendrovei, jis vienas pasiėmė "Kardą" leisti, idant nesutepus laisvamanių vardų. Ir "Kardas" jo buvo leidžiamas tol, kol neperėjo į drutas rankas L. L. Federacijos.

Bagočiaus ofisas randasi 253 Broadway, So. Boston, Mass.



JUOKAI



— Mirusieji nehepasakāja pasaku?

— Ar nemanāi, kad butent del tos priežasties nāslēs ir stēngiasi apsivešti ant-ru kartu.

Bloga pradžia.

Ji— Kāda mudviem priseina kur va-
žiuoti, mudu dabar visuomet važluojame
gatvekaru. Prieš apsipesiant tu visuomet
samētydavai automobilij.

Jis — Tīkrai taip. Butent tos priežas-
ties delci mudviem dabar ir priseina važino-
n gatvekarais.

Skirtumas.

— Tarp senovēs karaliu ir dabartēnu
yra didelis skirtumas.

— Kokis?

— Senovēs karaliai užlaikydavo kvia-
lius. O dabartēs kvaillai užlaiko karalius.

Sutinka pamokyti.

Tiesējas. — Kokiū budu tu galėjai iš-
traukti iš kišeniaus laikrodij, kuomet jis bu-
vo pririštas ant grandinēlio?

Kalinys. — Tai profesionalē paslaptis.
Bet jeigu tamsta duosi penkis dolerius, lai
aš išmokysiu, kaip tai daroma.

Gerī mainai.

— Brangūsai, šiandie aš buvau pas ži-
nininkę.

— Tu tik bereikalingai metai pinigus.

— Suvis ne. Aš jai daviau 50c ir ji
pasakē, kad aš paveldēsiu \$50,000. Ar tai
nēgeras bargenas?

Tikājō.

Vienā šaltā dienā du žydēliai atšidyrē
kelionėj.

— Mauški, gal tu turi ką nors su sa-
vim?

— Taip. Vyno butelį. O ką tu turi,
Iekau?

— Sudžiuvusį liežuvi.

— Gerai! Mudu pasidalinsime provi-
zija.

Mauškis išsitraukē vyną ir sankeliai-
viai išgērē jį. Paskui jis paprašē, kad ir
draugas prisidētų savo provizija.

— Aš?

— Žinoma, jūk tu sakei turis džiovin-
tą liežuvi!

— Bet mano liežuvis nebēra išdžiuvęs
dabar. — ramiai atsakē Iekus.

Nebutų prohibicijos.

Tulas žmogus pastebėjo, jogei nebutų
įvykusi prohibicija, jeigu balsavimai būtų
įvykę vakarais, o ne dienomis.

**Panaikinimas slaptos,
diplomatijos.**

Vengrijā pirmoji panaikino slaptą di-
plomatiją paskirdama ambasadorium mo-
terį.

Ne suvis taip.

— Vadinasi, tamsta prižadėjai Petrą
padaryti laimingu žmogum?

— Aš sutikau tekėti už jo. Tai ir vis-
kas.

Tik girdėjo.

Mokytojas. — Ar tu žinai, Washing-
tonas niekuomet nemaluodavo?

Mokinys. — Nežinau. Aš tik girdėjau
apie tai.

Aš tikiu visvien.

Po ilgų perskyrų įsimylėjusieji vėl su-
siėjo.

— Marė, tu nē kiek nepersimainėi —
vis tokia graži, kaip ir daug metų atgal.

— Ir tu, Jonai, nē kiek nepersimainėi
meluojį po senovei. Bet aš tikiu tau vis-
vien...

Drąsa.

Mažai tėra drąsių žmonių, kurie atvi-
rai prisipažįsta, kad jie neturi drąsos.

Stebuklai.

—Vieša nedėldienį kunigas aiškino, kaip Kristus padarė stebuklą ir keliais bakančiais duonos prisotino penkis tukstančius žmonių. "Negana to," užbaigė jis, — ten liko dar daugybė krepšių, pripildytų trupiniais."

Atėjo sekamas nedėldienis.

Kunigas ėmė vėl kalbėti apie Kristų:

"Ir taip, mieli paragijūnys, jūs jau žinote, kaip Kristus papnėjo 5.000 žmonių su keliais duonos bakančiais. Kas iš jūsų talai galėtu padaryti?"

Aš — pasigirdo balsas.

Kokiu būdu? — idomavo kunigas.

Aš duočiau jėms tai, kas paliko nuo perėtos nedėlios.

Galvosūkis.

Kur tu gyveni?

Su Maikiu.

Kur Maikis gyvena?

Su maikiu.

Bet kur tu ir Maikis gyvenate?

Sykia.

Tris pačios.

Jeigu aš kada nors vesiu, tai aš išsirinksiu sau tokią pačią, kuri būtų graži, turtinga ir išmintinga.

Well, tai tamsta! prisieis vesti tris pačias.

Cinikas.

Vienas apysenis, bet turtingas, vyras ėmė uoliai suktis apie jauną panaitę. Nuolat jai pirkė dovanas. Pastaroji, budama sąžininga, atvirai pasakė jam:

—Klausyk, tamsta. Iš to visvien nieko nebus. Aš savo širdį pažadėjau kitam.

— Tai nieko. Aš nesiekiu taip augščiau, atsakė cinikas.

Daktaro diagnozas.

"Anas kareivis turi dvi mirtinas žaizdas, o trečioji gali būti išgydyta į šešias savaites".

NAUJA KNYGA

"Kunigų-Minykų Darbai Filipinuose" — ši knyga yra viena iš svarbiausių laisvamaniško turinio knygų. Joks inteligentiškas darbininkas be jos apsieiti negali. Joje randasi faktai, grynai kaip auksas. Ši knyga anot kunigo Mockaus, — "tai yra aštrus dalgis kupigams".

Lietuvių Laisvamanių Federacija išleisdama šią knygą užtvėrė vieną iš plačiausių spragų laisvamanybės srityje. Kaina jos visai maža — tik 33 centai. Reikalaukite visi adresuodami: "KARDAS",

1143 N. Paulina St., Chicago, Ill. P.S. Mes taipgi, reikalaujame agentų visose Lietuvių kolonijose, idant imtusi platinėti augščiau minėtą knygą — "Kunigų-Minykų Darbai Filipinuose." —Adm.

KAS TAI YRĄ RELIGIJA?

(Nauja knyga):

Šios knygos vertė yra lyginama su auksu. Jos autorius yra įžymūs rašėjas — P. Popov. Šioje knygoje yra aiškiai aprašoma apie religiją ir jos vystymąsi žmonių gyvenime. Todėlgi, mes patariam šią knygą įsigyti kiekvienam norinčiam žinoti apie religiją "Kas Tai Yrą Religiją". Knyga didelė — virš 100 puslapių. Kaina apd. \$2.00. Reikalaukite: "KARDAS",

1143 N. Paulina St., Chicago, Ill.

NAUJI REVOLIUCIJOS PAVEIKSLAI

Puikus Rusijos revoliucijos paveikslai, kuriuose atvaizdinama caro nuo sosto nuvertimas ir tt. Nei viena darbinikiška šeima neprivalo atsilikti nuo papuošimo savo namo šiais gražiais darbinikiškais paveikslais. Kaina vos tik 25c. Reikalaukit tuoj: "KARDAS,"

1143 N. Paulina St., Chicago, Ill.

PRENUMERATORIŲ DŪMAI

Draugai, katrie esat gavę laišką nuo "Kardo" adm. su paraginiu, idant atsinaujintumėt "Kardo" prenumeratą — pasiskubinkite tai padaryti. Neatsinaujinusiems "Kardo" prenumeratos šį mėnesį "Kardas" bus sulaukytas nuo siuntinėjimo ant toliau.

Draugiškai, "Kardo" Adm.